

חיפוש פתרון למצב

מאחר שאחרי כל האמור עדיין המצב בסכנה, כי אין שם שום פיקוח, ואין מי שיודע מהנעשה שם, ותמיד יש חשש אולי עושים נסיון גם עם עופות שאינם במסורת, [או עוף טמא] ח"ו. ואף שמצד הדין י"ל דכל שאין אנו יודעים וגם אין לנו כל ריעותא ושינוי המודיע לנו שאכן נעשה כאן עירוב איסור, אין כל חיוב לחשוש לשמא נתערב בה איסור, ומעולם היה אפשרות שהעוף הבא לפנינו נכלא עם עופות אחרות, ואעפ"כ לא חששו דלמא נתערב בו מין אחר, אלא כל שהעוף שבא לפנינו אנו מכירים אותו, הרי הוא נאכל בלי חשש. ואשר על כן הרבנים מכשירים העופות שלנו בלי פקפוק, ואינן חוששים לערעור כלל.

ומ"מ אין ספק **שהמצב הוא בחזקת סכנה** ואסור להשאיר הדבר כך, הרי בכל דר אנו מקפידים להיות פיקוח ככל האפשר, ובעופות שהוא בחשש טרפות ממש נסמוך על התירים וסתמות וכדומה, ובפרט כי בלי כל פיקוח מי יכול לדעת **מה יולד יום**. ובפרט אשר ידוע שהיום ענין ההרכבה מפותח ביותר והם משחקים עם זה כל הזמן, ובקרב יעשו שינויים בגני"ם וכן בכל רעיון העולה על ליבם (מעשה ארץ מצרים וארץ כנען) לשנות טבעו של עולם, ובסופו של דבר יגיע שטח זה לבעלי חיים שאנו אוכלים בלי שנדע מה נעשה. ואין ספק שהחברות גם עוסקים בזה, כדי שלא ישארו מאחור, ויעשה זאת ע"י אחרים, וישארו הם מחוץ לתמונה.

ולכן בודאי שבלי פיקוח יגיע מצב שלא נדע כלל מה נעשה, וא"א לומר שהוא בגדר ספק בלבד כי אנו יודעים בבירור שזאת המציאות, ובפרט שאינם פרים ורבים כדרכו של עולם אלא דרך הכלאות מלאכותיים ובכן מי יכול לדעת מה עושים, ובודאי יש חיוב לעשות הדברים בפיקוח.

אשר על כן נתעוררו עסקנים **יראים ושלמים** והפעילו לבעלי יכולת ובעלי יוזמה להמציא חברת עופות שתהיה תחת פיקוח והכשר.

אלא שכאשר בכל זאת היו מערערים וטוענים שמאחר שלפי איזה **מאמרי מחקר**, הרי מקור **עוף הקורניש** בעצמו **מורכב הוא**, וכן **הרוק** וכהנה וכהנה, **[וכבר עסקנו לעיל באם יש חשש כזה כלל]**, ולכן טענו העסקנים הנ"ל שאם וכאשר אנו רוצים לסדר הענין שיהיה כשר לכל הדעות, ראוי לחפש תרנגול מקורי בלי כל חשש הכלאה ועירוב כלל.

אשר על כן כדי לצאת מחשש הכלאה אשר יש גם בהם לפי ספרי מחקר הנ"ל, הלכו לחפש בעולם הגדול ומדינת הים שאין ההתפתחות מצוי שם למצוא עוף תרנגולת ממקום שחשש **הרכבתו** מועטת, ולבסוף נודע להם שיש בבליה מקום שימור לתרנגולים ובדקו שם ונתקבל להם שהאנשים הללו באמת שמרנים בזה, ועיקר שמירתם הוא לשמור על טהרת זן הנקרא **'בראק"ל'**, שיש שם חברה של מגדלים כל אחד ואחד זן

מיוחד זה, ומטפחו יפה שתצא הזן ההיא חזק ויפה, ואמנם נזהרים מלערב בו זן אחר, כי זו כל מגמתם לשמור על טהרת הזן. נאמנם שהם בעצמם אומרים שטהרת הזן אצלם אינו מצד יחוס אלא שכל מה שצורתו הוא כזן הזה, בתוארו וצבעו הרי הוא אצלם זן בראק"ל (מתוך ז"ד של הרב ציפער, ראה בנספחים). והביאו משם עופות שהמגדלים והמטפחים אותם שם, מעידים שהוא בראק"ל טהור, והביאוהו לארץ להפרותו ולשווקו כתרנגול הכי בטוח בכשרותו ונמצא תחת פיקוח הרבנים. והוא דומה בהרבה ל"תרנגול הערבי" השחור ששחטו ואכלו אותו כאן בירושלים עיה"ק, ועדיין נמצא בחצירות בירושלים, והרבה שוחטים טוענים שמכירים הם התרנגול משנים קדמוניות כתרנגול ששחטו אותם.

ועתה כאשר נודע הענין יצא פולמוס בדבר, לדון בו האם יש לסמוך על קביעות זו או לא, והאם הוא נקרא נאכל במסורת או לא.

הנידון:

א) הנה בחולין (דף סג:) א"ר יצחק עוף טהור **נאכל במסורת** נאמן הצייד לומר עוף זה טהור **מסר לי רבי** אמר רבי יוחנן **והוא שבקי בהן ובשמותיהן** בעי ר' זירא **רבו חכם או רבו צייד** תא שמע דאמר רבי יוחנן והוא שבקי בהן ובשמותיהן אי אמרת **בשלמא רבו צייד שפיר אלא אי אמרת רבו חכם בשלמא שמייהו גמיר להו אלא אינהו מי ידע להו** אלא לאו שמע מינה רבו צייד שמע מינה.

פרש"י אלא אינהו מי ידע בהו - **כלום מכירן שלא יהא אחד דומה לזה והוא טמא**: עכ"ל.

ומתוך דברי רש"י מבואר דאין החכם נאמן לומר זה העוף הוא מין טהור, דהרי פשטות הסוגיא הוא שרבו אמר לו על עוף זה שהוא טהור, ואעפ"כ אינו נאמן והטעם כי אינו מכיר הטמאים, וא"כ אינו יודע להבחין, ואע"פ שבודאי אינו שקרן מ"מ הרי יתכן שיש מין דומה לזה טמא ולא רמיא עליה ולא על תלמידו להבחין בהם, דחיישינן דילמא יש טמאים הדומין לזה הטהור ואינו יודע להבחין ביניהם. משא"כ רבו הצייד המכיר הטמאין וכאשר הוא אומר לתלמידו זה טהור כיון שמכיר הטמאים, אם יש ביניהם דומה להם, ודאי יסביר לברר שזה טהור משום סימנים אלו ואלו, להכיר בינו ולבין הדומה לו הטמא, ולכן רק הוא נאמן להכרת העוף שזה הוא עוף טהור. [וכן פסק הש"ך סי' פב ס"ק א'].
א'.

ומ"מ ברור שעוף נאכל במסורת אע"פ שלפי הנ"ל היה לנו לחשוש שיש בדומה לו, י"ל דכיון שהעוף לפנינו, וידוע לכל, ומעשים בכל יום שעוף זה נאכל ונשחט, יש הכח בידני להכיר שהוא הוא בלי ספק, ולאכול כל זה המין הידוע וניכר. **והוא הנקרא בפי הפוסקים נאכל במסורת**, אע"פ שאין לנו היום ציד שיכול להודיענו להכיר בינו לבין הטמאים, כיון שהוא **דבר פשוט לכל שזה הוא העוף הנאכל אצלנו**, וכלשון הרמב"ם והשו"ע כדלהלן.

וכתבו הפוסקים (מהרש"ל ושי"ד, ראה להלן) דמ"מ אם אמר שרבי החכם אמר שהוא טהור כי כך **קיבל מאבותיו** {וכ"ש מצייד נאמן}, נאמן, ולפי הנ"ל הוא משום שאז כאשר קיבל מאבותיו על איזה זן בודאי הודיעו לו ג"כ איך להבחין בו מהעוף הדומה, אם יש צורך, **כמו שהם קבלוהו**.

וכתב **בבית יוסף** יו"ד סימן פב וז"ל, ומ"ש רבינו {הטור}, רש"י כתב שאין לסמוך ולאכול כל עוף אלא במסורת וכו', שם (סב ע"ב), אהא דאמרין תרנגולתא דאגמא אסירא חזיוה דדרסה ואכלה, כתב {רש"י ד"ה} מתוך שאין אנו בקיאים בהם, נ"ל דעוף הבא לפנינו י"ל שמא ידרוס דהא הך תרנגולתא דאגמא היו מחזיקין בטהורה ולאחר זמן ראוה שדורסת ואין עוף נאכל לנו אלא במסורת **עוף שמסרו לנו [אבותינו]** בטהור, ושלא מסרו לנו יש לחוש ובמסורת יש לנו לסמוך כדאמרין לקמן עוף טהור נאכל במסורת. ונראה מדברי הרא"ש (סי' נט) שכך יש להורות, וכ"כ בתשובה (כלל ד' סימן ל"ב) וגם רבינו ירוחם (נט"ו ח"ה אות כא קלב.) כתב **שכן עיקר**. עכ"ל הבי"י.

ונפסק בשו"ע יורה דעה סימן פב סעיף ב' ועוף טהור נאכל במסורת, **והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום** שזה עוף טהור. ונאמן צייד לומר עוף זה התיר לי רבי הצייד, והוא שיוחזק אותו צייד שהוא בקי במינים **הטמאים** האמורים בתורה ובשמותיהם. מי שאינו מכירם ואינו יודע שמותיהם, בודק בסימנים: כל עוף שהוא דורס ואוכל, בידוע שהוא ממינים הטמאים. ואם אינו יודע אם דורס אם לאו, אם כשמעמידן אותו על חוט חולק את רגליו, שני אצבעותיו לכאן וב' אצבעותיו לכאן, או שקולט מן האויר ואוכל, בידוע שהוא דורס. ואם ידוע שאינו דורס, יש שלשה סימני טהרה: אצבע יתירה, וזפק, וקורקבנו נקלף ביד, לאפוקי אם אינו נקלף אלא בסכין. (לי המחבר) היה חזק ומדובק, והניחו בשמש ונתרפה ונקלף ביד, הרי זה סימן טהרה. **ואע"פ שיש לו ג' סימנים אלו, אין לאכלו, לפי שאנו חוששין שמא הוא דורס, אלא א"כ יש להם מסורת שמסרו להם אבותיהם שהוא טהור.**

מבואר להדיא דעת המחבר, שגם בג' סימנים אינו נאכל בלי מסורת כדעת רש"י והרא"ש [וכדמשמע דעת הרמב"ם]. וכן כתב הרמ"א בסעיף ג' שאע"פ שיש לו גם עוד סימני טהרה ידועים **אינו נאכל שום עוף אלא במסורת**.

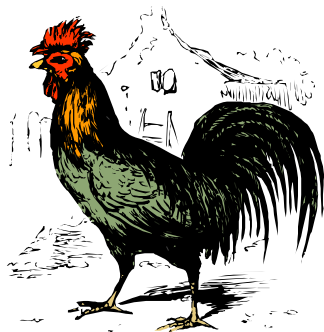
ובשי"ד (ס"ק א) עוף זה התיר לי רבי הצייד. אבל אינו נאמן לומר עוף זה התיר לי ר' חכם הכי איתא בש"ס פרק אלו טריפות סוף דף ס"ג וכתב מהרש"ל שם סי' קט"ו ומ"מ אם ת"ח מעיד על עוף שמקובל הוא שטהור נאמן ובפרט האידנא שאין לנו צייד אלא מסורת ע"כ:

ולשון המהרש"ל (ים של שלמה חולין פרק ג אות קטו) אבל מ"מ אם מעיד החכם על עוף זה שמקובל **מאבותיו** שטהור הוא מהימן, ובפרט האידנא שאין לנו צייד, אלא מסורת מאבותינו.

ומבואר מכל הנ"ל שעתה שאין לנו צייד המכיר בהם, אין לנו אלא מסורת מאבותינו שפירושו כלשון השו"ע [והוא לשון הרמב"ם] והוא **שיהיה דבר פשוט באותו מקום** שזה

עוף טהור. או עכ"פ מסרו להם אבותיהם שהוא טהור [כלשון המהרש"ל והובא בש"ד] שכיון שמסרו לו ודאי בעין יפה מסרו לו להכיר בה היטב כפי שקבלו סימניו.

ומכל זה נראה, דאין החכם או השוחט נאמן להעיד על עוף שלא ראה זה כמה וכמה שנים שהוא עוף שזוכר ששחטו אותו, דאין זה בכלל מסורת שפירושו **והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום**, גם אין זה בגדר מעיד שמסרו לו אבותיו או רבו ציד. וכ"ש בזה **דמילתא דלא רמיא עליה להבחין בה אחרי כמה שנים** להכיר דבר שלא ראה מאז. כ"ש **וכ"ש כאשר הביאו עוף מרחוק וממקום שאינה מהישוב הזה** כלל, אשר היו מכירין אותה, אלא שמדמה מילתא למילתא פשיטא דלא נקרא מכירו.

תרנגול הערבי

ואמנם שהם טוענים שהעוף שהביאו דומה **לתרנגול הערבי**, [הנקרא היום בלאדי¹], (ויתכן שלתרנגול זה יש מסורת מספקת), הן במה שיש לה כמין צעיר [מנוצות קטנות] המכסה את כל אורך צווארה, והן באותו צבע החום - אדום ממש, [ויש שהם לבן בסגנון זו], גם צורת הכרבות דומה לה, גם צורת גופה דומה קצת.

אלא שהנני להבהיר באופן חד וברור

אין ספק אצל שום אדם מבין, שהבראקל והבלאדי הערבי אינה אותה זן. ומי שיאמר למומחה לזנים שזה זן אחד פשוט ילעג לו, וזה ברור בלתי ניתן לנידון כלל.

בראק"ל הוא שם של 'כפר' לא רחוק מבריסל, אשר באיזור הכפר הזו וסביבתו

SILVER CAMPINES (SEE TEXT, PAGE 437)
The Campines are among the "first families" of western Europe, and were flourishing in Belgium nearly 300 years before the discovery of America. Besides the variety shown above there is a Golden Campine, of greenish black plumage with wide bars of golden bay. The Campines, like the Leghorns, are bred chiefly for egg production.

Brakel

Brakel is a village near the market town of Aalst/Alost, north-west of Brussels in Belgium.

Brakel males, which have normal cock feathering, are easily distinguished from the hen-feathered Campine males. The females of both breeds are very similar, but Brakel hens are heavier and stockier.

The difference between Brakels and Campines then was in build and weight, the Campines being slimmer.

גידלו הזן הזה¹, ונקרא על שמו. מעולם לא התפשט זן זה באיזורים אחרים באירופה, ואפילו בבלגיה היה זן זה מורשת האיזור בלבד. בצד השני של בלגיה באיזור אנטוורפן היה זן אחר והוא זן **הקאמפיין**, והוא זן מורחב ומפורסם יותר, שזכה להתפשט במידה מסויימת לתוך אירופה בזכות שהוא מטילה ביצים מצויינת, נאולי ביצים שלו הם הכד כד המוזכר בספרות] והוא דומה מאד להבראקל במראיהו, אלא הבראקל הוא עוף יותר גדול ממנו, וגם במבנה גוף משונה קצת ממנה כי קאמפיין עומד בצוואר וראש זקוף וכן לאחריו זנבו זקוף

¹ מתוך כתבה עליו במועדון העופות האנגלי ראה קטעים מהכתבה .

למעלה משא"כ הבראק"ל צווארו נמוך ונמשך יותר לאורך, וכן אלכסון זנבו נמוכה ונמשך לאורך, עד שהוא נדמה להיות ארוך יותר מהתרנגול הרגיל. גם בנוצותיו הוא משונה קצת ממנה, כי הקאמפיין הזכר יש לו נוצות הדומים להנקבה דבר שאינו נמצא בשום תרנגול אחר משא"כ הבראקל, אין לו יחוד זה.

ומ"מ עם כל הדמיון של הבראק"ל להקאמפיין, ברור להם שם שהם שני זנים, מחמת האופי הכללי שלהם, [ולדעתם הבראק"ל הוא הכלאה מהקאמפיין וסוגים אחרים].

והפאיומי

Fayoumi דומים במבנה גופם ובסדר נוצותיהם

The Fayoumi is an ancient Egyptian breed from the district of Fayoum and has been selectively bred for egg production. They are hardy, very early maturing, strong fliers and vocal when handled. The Fayoumi is not genetically a barred breed but a pencilled breed. All chicks are born brown whether of the silver or gold variety. The plumage pattern is similar to that of the Brakel. They were introduced into the UK in 1984.

הבראקל

ומלבד זה הבראקל יש לו נוצות מסויימות שאינו רגיל. ויש עוף הדומה לו בזה והוא תרנגול מצרי ישן, הנקרא **פאומי**, והתרנגול הזה ג"כ מוגדר ומודגש כעוף מעופף יותר משאר תרנגולים וגם צועק מאד כאשר מטפלים ונוגעים בו. והנה גם בשני הדברים האלו הבראקל דומה לו.

לדעתי יש להניח ששניהם הם עופות הבר, ולכן הם מעופים, וגם הם צועקים בנגיעת בני אדם.

והנה כל סיבת השמרנים האלו בבליגיה שעשו חברה לשמירת זו המין שלדעתם יש בו איזה מזל וסימן טוב, הוא יופיו מצד צבעיו, ועל זה הוקם החברה ונותן פרסים כל שנה למי שמצליח לשמור צבעיו ביופיים, הרי שאין זה רק ענין של מה בכך אלא ודאי צבעיו חידוש, ונקרא **משונה הוא בצבעיו**. [וידוע שעופות הצבועים הוא אחד מהסימנים שאינם מהעופות הגדלים בישוב **כי צבעיו הם כדי לשמרו שיוכל להתחבא בין ענפי השדה**].

גם **נוצותיו מרובים וארוכים** מהנוצות של התרנגול הידוע. ואין הענין רק ארוכות, אלא יש בזה ג' **שינוים** שיש בהם ממש,

1) שהעוף בגמר גידולו אחרי כד' ה' חדשים הוא גופו עדיין קטן, ואעפ"כ נראה גדול מצד ריבוי נוצותיו הארוכים, והנה מסתבר שנוצות מרובים מראים על הגנת הגוף מהיזק או מקור.

2) שנוצותיהם שבזנבם ע"פ הרוב, **בלתי שווים** זה לזה בארכם, וכמה מהם ארוכים מאד **ישרים** המתנודד אחריהם כזנב. ובזה משונה מכל שאר תרנגולים אשר ידוע לכל שזנבו של תרנגול מתעלה מאחוריו, וחוזר ומתעגל עם סדר, וכמו שהוא אצל התרנגול הערבי, [ראה ציור דלעיל], אבל של הבראק"ל הנוצות הם **ישרים ואחדים מהם יוצאי דופן ארוכים הרבה** ויורד למטה לאחוריו כזנב. ואולי יש גם בזה סימני

תרנגול השדה. (לא ראיתי דמיון לזנבו בכל תמונות סוגי התרנגולים חוץ מעוף הקרב **סומטרה** שגם הוא תרנגול בר שגם אורך גופו מתארך כמו הבראק"ל כאמור [ראה תמונה]).

3) כנפיו מלאים נוצות גדולות הרבה יותר מהתרנגול הידוע, [בפרק הג' (הקטן) של הכנף יש 9' נוצות גדולות בלתי מתקצרות כלל, ובפרק האמצעי כולן ארוכות] **ונראה ממש ככנף עוף המעופף**, (ראה ציור) וכן מעידים כולם שהוא מעופף הרבה יותר מתרנגול הרגיל. ולעומתו כל תרנגול רגיל וגם הערבי אין לו ארוכות ובכנף הג' נוצותיו הולכים ומתקצרים עד שהם בסיומו קטנים מאד.

והנה תרנגול הוא עוף ביתי, ואינו מסתדר בלי טיפוח האדם. - כנף לעוף בו הוא סימן שהוא עוף שמסתדר לבד בשדה ואינו מהביתיים, גם נוצות מרובים להגנת הגוף כנ"ל מורה על כך. וכבר כתבנו במבוא, וראה גם להלן (סוף עמ') **שהארכת להוכיח שכל תרנגול הפורח באויר מרחוק**, הוא תרנגול הבר כמבואר ברש"י (נדה נ: ד"ה מן הרום) וז"ל עוף {תרנגול} הבר פורח באויר עכ"ל, והוא טמא ודאי, עיי"ש.

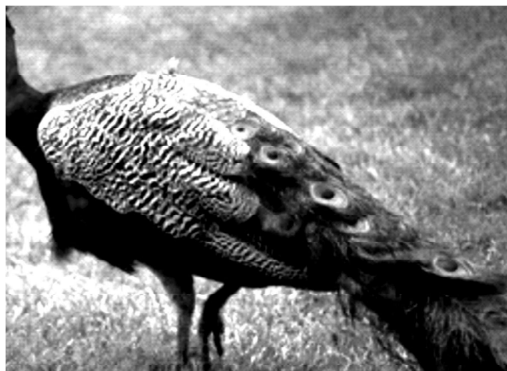
עוד נושא הועלה שרגליו כהות נוטים לשחורות, וכן יש קצת שחרות במקור שלהם, ואמנם שבדקתי בעוף הערבי שגם הוא יש לו שחרות במקורו, גם רגליו כהות נוטות לשחרות, מ"מ התרנגולת הערבי הידוע, צהובות אלא שיש בהם גם כהות ושחרות קצת, אבל הבראק"ל אין לו כל צהובית כלל. גם מעידים הרבה שהערבי מוכלא תמיד עם כל מיני עופות [ראה מכתב הרב אמיתי בן דוד ח' אלול שכותב באות י"ג, כדבר בטוח וברור] ואם זה נכון א"א להביא ממנו ראיה כלל, דערבך ערבא צריך.

מכל אלו הטעמים ברור שאין יכולת לאדם להעיד שהוא מכירו לזה העוף שהוא זה שאכלו אבותינו כלשון השו"ע. [אם יעיד אדם שאכלו הבראק"ל אינו אלא בעל דמיון רחב, ואולי ראה את הקאמפיין הדומה לו מאד והתפשט קצת באירופה כנ"ל, וגם בו הכל מודים שלא אכלו אותו בבליה].

חשש הבראק"ל להיותו תרנגול ברא:

אינני בא להיות חוקר בעופות וכמעשה המדענים להמציא מי היה סבא שלו, מ"מ כדי להטעים ולהדגים למה א"א לומר בפשיטות שזה הוא התרנגול הערבי הנאכל במסורת, אביא רעיון מקורי להסביר איך שיש להסתפק בה.

הנה צירוף כל הה' שינויים, הביא אחרים להתעורר, האם אין בזה חשש שהוא מורכב מתרנגול הערבי ומטווס. כי הרי בחז"ל ב"ק (נה). אמר ריש לקיש כאן שנה רבי **תרנגול² טווס ופסיוני כלאים זה בזה** פשיטא אמר רב חביבא משום **דרבו בהדי הדדי** מהו

דתימא מין חד הוא, קא משמע לן. הרי מבואר דרבו זה עם זה, והנה **הרמב"ם** פירש שהם מתעברים זה מזה, **והראב"ד** פי' שהם גרים ביחד בהרמוניא עד שהם יושבים ומחממים ביצותיהם של השני, ועכ"פ כ"כ מתערבין עד שחז"ל חששו להסתפק האם אינם מין אחד ממש, ואין בהם כלאים, ומסיק שיש בזה כלאים. והנה בהיות שהבראק"ל אינו מגביה

כ"כ ראשו והוא מורגש לכל המגדלים אותו, וכן זנבו אינו חוזר ועולה כמו התרנגול, ונוצותי זנבו ארוכים וישרים, ובזה דומה לגוף הטווס, והנה כאשר חפשתי למצוא תמונות הטווס, **ראיתי לפליאתי שכנפיו הם כסגנון צבעיו של הבראק"ל** ממש [ראה תמונה שלפניכם], גם נוצות זנבו מקופלים זה על זה בסדר **מבולבל, ארוכים וישרים**, כמו הבראק"ל, והשתוממתי.

אלא שכאמור לעיל אחרי העיון בדבר אינני חושש לזן חדש שנוצר מהכלאות כלל.

אלא שאחרי שבאנו לכך, הוסיף לי ת"ח אחד שהרי בחולין (דף סג). כתב רש"י ד"ה שהודו כפות (דוכיפת). פירש"י כרבלתו עבה ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפותה, והוא עוף גדול **כתרנגול** וקורין לו **פואו"ן שלביי"א**, עכ"ל. והנה בב"ק (שם) פירש"י ד"ה **טווס פואו"ן** בלע"ז: - הרי שפואו"ן הוא טווס, [וכן הוא בצרפתית גם היום], וא"כ פואו"ן שלביי"א תהיה פירושו **טווס היער** כמו שכתב **הנוב"י בהגהותיו** על הדף בחולין שם שזה טווס היער טמא אף שטווס הביתי כשר, עיי"ש. ובחומש פירש"י **תרנגול הבר** וכן הוא בחז"ל בכל מקום, הרי שהדוכיפת נקרא גם **תרנגול היער** וגם **טווס היער**, **והוא שם נאה לעוף שלפנינו ממש, שיש בו סימני תרנגול וסימני טווס בלי ספק**. ובהיות שיש לו כנפיים גדולים כעוף המעופף הרי הוא **מהעופות השדה** ולא הביתיים הרי הוא **מהיער**. וא"כ באנו לחשש גדול שהבראק"ל [ואו הקמפיין] עם צבעיו היפים הוא הוא **הדוכיפת** לדברי רש"י שהוא עוף טמא מכ"ד עופות הנזכרות בתורה.³ ומה שיוסיף חשד לזה הוא מה ששמעתי מהמגדלים שכל שהבראק"ל מתבגר וגודל **מתעבה הכרבולת שלו עד שיכול להגיע לעובי של שתיים ושלוש ס"מ**, והרי הוא כלשון רש"י שכתב - שהודו כפות, **כרבלתו עבה** ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפותה.

² הנה באור זרוע ח"א רנ"ח בנוסח הוסיף **תרנגול הבר**, ומכאן שתרנגול הבר נקרא מין אחרת לגמרי, ואינה תרנגול כלל אלא תרנגול מעופף, עוד יש לעיין לפי גרסא זו שלפי פירוש הרמב"ם נמצא הטהור מתעבר מהטמא.

³ יש מתמיהים כי רש"י בחומש כתב שהוא תרנגול הבר רופ"א, והוא הופ"א שהוא (אויצרהאן) וכן בתרגום נגד טורא, וכאן כתב שהוא טווס. ואינו קושיא כלל דבגמ' נדה נ: מבואר שכל תרנגולי בר הם טמאים, וכיון שאין הוא אחד מכ"ד עופות, ע"כ כולם הנקראים תרנגול הבר מוגדרים הם למין הדוכיפת, וגם זה וגם זה דוכיפת. וכבר כתבו חז"ל שלכל מיני העופות הטמאים ישנם מאות מינים.

ועכ"פ ברור שיש בעוף שלפנינו הבדלים שיתכן שע"י הבדלים אלו יהיה הוא מין טמא ואינו נאכל לכל מי שאינו מכיר בהם ובשמותיהם.

ולא עוד אלא שממכתבו של הרב ציפער שכתב [בעמוד א - ראה המכתב בנספחים] שמגדלי הבראק"ל אמר לו שהוא ממין **עופות השדה** [LANDS'HEINER] ומוכלא היטב יותר עם כל עופות השדה שהוא ממנייהם, [בכתבה בנספחים, מילים אלו מודגש במסגרת]. **ואני מתפלל** שהדבר מבואר בנדה (דף נ ע"ב), **שכל תרנגול הבר טמא**, וא"כ הרי אמר לו **רבו הצייד** [הגוי המגדל] לפי תומו, להדיא, ששם התרנגול הוא **תרנגול השדה** [ולא תרנגול הבית] ואיך עלה על דעתם להביא תרנגול הנקרא בפיהם **תרנגול הבר** שהוא ודאי טמא, והרי כתבו הפוסקים שמהא דאמרו חז"ל **בהם ובשמותיהם** מבואר **שאם יש לעוף שם משמות הטמאים, - בזה לבד נאסר**.

ובפרט שכותב שם הרב ציפער עוד ב' ניתונים חשובים -

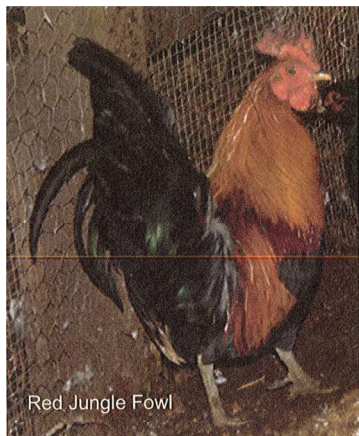
הא' שהבראק"ל נכלא עם LANDS'HEINER בקלות יותר מאשר עם תרנגולי הביתיים, וזה מראה בהחלט על היותם LANDS'HEINER ממש סוג אחר של עוף.

והב' שכותב שם שהוא שונא לבפאזא"ן, והוא לכאורה הפסיון, שאמרו עליו בחז"ל שהטווס והפסיון והתרנגולים אוהבים זה את זה, וממילא גם ענין זה מחשידו מלהיות תרנגול רגיל.

ובאנציקלופדיה לעופות כתוב: מלבד התרנגול הביתי, קיימים בעולם **קרוב ל-100 מיני תרנגולי הבר**, הללו נמנים על העופות המבלים את חייהם ביערות ורחוקים מיישובי האדם כזה הוא תרנגול הבר בשם תרנגול 'בנקובה', והוא המיוחס ל"אבי' גזע התרנגולי, זהו עוף יער במקורו, בעל מראה מרשים ... את חייו הוא מבלה ביערות אסיה. תמונת התרנגול זה מוצג שם כך.-

אין לך עוף הדומה לחלוטין לעוף הערבי [הבלדי] כמו עוף זה שלפנינו, **ואעפ"כ הוא ודאי טמא** כי כל תרנגולי הבר טמאים ודאי כמבואר בנדה נ:, וכמו שכתבנו במבוא.

וזה תמונת תרנגול הג'ונגל הנ"ל כפי שצולם ע"י הרב חיים לוקה מספרו ששון הציפור, [שגדלה בחצירו והוצג להרב בעלסקין], כפי שמוזכר לעיל במבוא. והרב לוקה בספרו **ששון הציפור** כתב שבדק עוף זה ולא מצא בו שינוי בינו לבין תרנגול שלנו אלא שהוא עף באויר. **וא"כ כמוהו עוף הבראק"ל, שהוא עוף יער כמוהו** LANDSHEINER.

וכבר הוכחנו במבוא מסוגיית הגמרא (נדה נ:), **דכל עוף הבר והפורח טמא ודאי**, ובודאי דורס הוא ואם אינו ניכר יתגלה במשך הזמן. ונבאר כאן שוב,

פולמוס העופות תשע"ז

מא

(שם) אמר רבא אף אנן נמי תנינא י"ג דברים נאמרו בנבלת עוף טהור וזה אחד מהן צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר אלמא מחשבת חיים לא שמה מחשבה הכא נמי מחשבת חבור לא שמה מחשבה רבי זירא אמר הכא בגזל שנפל מן הרום עסקינן דלא הוה קמן דלחשוב עליה א"ל אביי תרנגולת שביבנה מאי איכא למימר [פירש"י - והא תרנגולת עוף מזומן הוה והויא קמן מחיים] א"ל תרנגול ברא הוה [פירש"י - עוף הבר פורח באויר דלא הוה קמן מחיים דליחשביה]. אחיכו עליה תרנגול ברא עוף טמא הוא ועוף טמא מי קמטמא אמר להו אביי גברא רבה אמר מילתא לא תחיכו עליה בתרנגולת שמרדה ומאי ברא דאיבראי ממרה [פירש"י - שברחה ונעשית מדברית לאדוניה ושם גדלה אפרוחין ומהן נפל אחד כאן דלא היתה בו מחשבה מעולם]. **מבואר שאין אפשרות שתהיה תרנגולת טהורה בשדות ויפרח ויגיע פתאומית לכאן**, עד שמזה קושיא מוכרחת שמחשבה מחיים לא מהנה, ואם פרח לנו פתאום בהכרח שהוא מעופות הבר וכיון שהוא פורח הוא טמא ודאי עד דאחיכו עליה. **הרי לך להדיא בלי מקום לדון בה, שתרנגול הפורח ובא, טמא בודאות, לא יתכן שיהיה טהור עד דאוכיחו עליה**. ונמצא שבזה תרנגול גרוע מכל שאר העופות, כי כל העופות דעת המהרש"ל שאם יש לו ג' סימנים אינו צריך לחשוש שהוא דורס, כי אין עוף הבר נאסר כי כולם עופות פורחים, אבל תרנגול אף אם יהיה לו ג' סימנים אם הוא ידוע כתרנגול הבר טמא ודאי וכן אם הוא פורח ודאי תרנגול הבר הוא **וטמא ודאי גם להמהרש"ל**, וזה ברור אצלי.

ביצים של הבראקל.

הרב לנדא שליט"א כותב שעל פי ספרי המחקר נכתב על ביצי הבראקל ועל מעלתם בהיות להם חלמון גדול, ושהם ידועים לכד כד. והמגדלים כאן מכחישים הדבר, **הרב ליטמנוביץ** מעיד שכל הביצים שראה זה 15 שנה כולם כד חד, ואולם פשוט שאין מזה ראיה כי לא נולדו הביצים אצלו בחצרו אלא הוא שליט"א ניזון ממה שהביאו לפניו, וכמובן שלא הביאו לו רק כד חד. ויתכן שעדותו מתוך שהוא מכיר יושר האנשים המגדלים וסומך שלא הערימו עליו.

ועכ"פ יש לנו **עדות מהרב ציפער** שמעיד שהיה שם אצל המגדלים, ואצל אחד ראה 5 ביצים במדגירה שלו כולם כד חד, [ומשם לקחו בעופות לכאן], אבל אצל השני שגם הוא מגדל רק בראק"ל ראה במדגירה 7 ביצים וראה והנה אחד מהם **כד כד ממש** וגם המגדל בדקה ולא ידע להחליט לאיזה צד להניחה, וכותב הרב ציפער שזה העיד לו שהיה באמת כד כד גמור, ושאל המגדל מה זאת האם נמצא תמיד כאלו, ואמר לא, בדרך כלל אינן כאלו, ואם תמצא עוד כזה ודאי שיהיו שניהם מעוף אחד מסויים, אמנם אח"כ אמר שלאמת שזה קורה רק בהתחלת ההטלה כשהם עדיין צעירים אבל אח"כ הם חוזרים להטיל כד חד. ועכ"פ יצא הטעם הטוב ממגדל זה ולא לקחו משם עופות. **עד כאן סיפור דבריו**. (ראה כל הכתבה שלו עם חתימת ידו בנספחים).

ואחרי הנאמר, לא יוכל אדם לאמר שאין כאן חשש לכד כד אם מתוך 7 ביצים היה כבר אחד כד כד, והוא במקומות המגודלים, ושמע מהמגדל, שכן הוא בצעירותם בתחילת הטלתם מטילים ביצים כד כד, ומכאן הדיבור בענין מיותר.

אחרי כתבי זאת העיד לפני רב חשוב, שמגדלי העופות כאן שאין ספק שהם יראים ושלמים, מעידים שכל העופות שהביאו [כמובן שלא מהמגדל ההוא] אין בהם תופעה זו ח"ו, וכל הביצים מיום אשר הם מטילים אותם תמיד הם כד חד.

הבראק"ל מה עיקר ההיתר לאכילתו

והאמת יורה שהבראק"ל, אין להכשירו משום שהוא זן הבלאד"י, וגם לא משום שהוא תרנגול ודאי ובכן אינו צריך מסורת כי כל תרנגול יש לו מסורת כללית של תרנגול, כי כנ"ל בהיותו עוף בר ומשונה מכמה צדדים אין להכשירו סתם. **אלא עיקר סמיכות אם רצונינו להכשירו הוא ע"פ האחרונים הסוברים שהעיקר כדעת הרבינו משה בן יוסף,** וכפי שהבין המהרש"ל דא"א שיהיה הבא בג' סימנים דורס כלל, ועכ"פ אין צורך לחשוש לזה וממילא שעכ"פ מעיקרא דדינה מותר עוף זה הבא לפנינו בג' סימנים גם בלי כל מסורת ובלי לדעת אם הוא דורס או לא. וכן הוא גם לר"ת, וגם מעיקר הדין אפילו לדעת רש"י, ולדעתם כן הוא דעת הש"ך והגר"א והחזו"א, ועליהם הם סומכים ובטוחים.

אלא שתמהני עליהם דא"כ מה כל קול רעש הגדול הזה, שהעופות קורניש ורוק נכלאו ממלאי וכדומה עופות משונים, הרי כולם יש להם ג' סימנים בלי פקפוק כפי שנבדק המלאי לפני כמה שנים כאן בארץ ע"י הרב אפרתי שליט"א וכן נבדקו האחרים ע"י רב חיים לוקה, וא"כ שבו לכם לאהליכם בשלוח ומה לכם לחפש חדשות.

אנו ודכוותי הם הצריכים לדאוג על ההכלאות כי אנו אין אנו סומכים כל עיקר על ראשונים אלו, אלא נהגין כהמחבר והרמ"א שאין העוף נאכל בסימנים כלל אלא במסורת דוקא, ולדעתנו גם הש"ך סובר כן, דכיון דאף לדעת הרמב"י כל דראינן דדרס נטרפנו א"כ תמיד חיישינן ובעינן מסורת, ולא עוד אלא שרוב הפוסקים סוברים שהעיקר כדעת רש"י והרמב"ם, ולדעתנו כן הוא גם דעת הגר"א, כמו שביארתי באורך בקונטרס כל צפור טהרה תאכלו, ולכן קול הצעקה שהגיע לאזנינו החריד אותנו, לחפש האם יש בה אמת או לא.

אלא שעד כמה שהוא מחריד אתנו, - עוד יותר מחריד להכניס ביודעין עוף חדש בלי מסורת כלל, ובפרט כאשר הוא חשוד עלינו. ומה שיש לו ג' סימנים אינה מניח את דעתנו כלל וכלל. ולא עוד אלא שגם להמהרש"ל הוכחנו לעיל בקונטרס **כל צפור טהור**, דאם א"א לומר שהדריסה שינוי הוא, וכגון שהוא מתמיד בדריסה, יסכים המהרש"ל לאסור, דודאי יתכן יוצא מן הכלל, וה"ה דכמו כן חייב להכיר בשמותיהם וכל ששמו כשמותם טמא, אע"פ שיש לו סימנים ומכיר אותם שאינו מהם, כמו שבארנו כל זה

בקונטרס הנ"ל עיי"ש, וא"כ אם נקרא תרנגול זה תרנגול הבר שוב גם להמהרש"ל יאסור לאכילה כעוף טמא ודאי, כי אין חולק שהשם תרנגול הבר הוא שם עוף טמא ודאי.

מסקנה דמילתא:

(א) נראה שאין אפשרות כיום לחזור לעוף וודאית שיש בו מסורת, וודאי בלתי נכלא, כי כבר עשרות שנים שאין אנו אוכלים אלא עוף הפטם, ואין מי שיכול להעיד על עוף אחר שהוא פשוט וידוע לכל שהוא עוף שאכלו אבותינו והנאכל במסורת. והוא לא נכלא ונתערב עם מינים אחרים*) וכל הניסיון בזה נראה שהוא רק הפסד, ובגדר מאכיל טריפות לישראל, ח"ו.

(*) גם עוף הערבי שמסתובב עדיין בחצירות בירושלים ע"י בעלי חבנות, [שהרי כבר שנים שאין טיפוח וגידול לאכילה לציבור] הרי ידוע שכבר הביאו לארץ הרבה סוגי תרנגולות המסתובב עמם בחצירות אלו, ומעידים שהם מזדווגים יחד בלי הכרה ביניהם כלל, ומולידים בדומה לזה ובדומה לזה, ובכך א"א לומר עליו כהיום שהוא זן טהור לחלוטין וכבר העיד הרב אמיתי בן דוד שהם כולם מוכלאים ממש בפועל כל הזמן עם כל סוגי העופות כמו שהבאתי לעיל.

(ב) ודע שאפילו אילו יצליחו להביא תרנגול אחר אשר הוא ודאי נאכל במסורת, הידוע ופשוט לכל, עדיין לא יוכלו לשווקו, כי לא לחינם עוף הפטם הוא העוף המשווק בכל העולם, כי בשרו רך ונוח לבישול ולאכילה, וגדל מהר, וכל מי שירצה לשווק עוף חדש לא יצליח לעשות כן אלא ע"י שגם הוא יושב ויעשה סלקציות והכלאות עד שיגיע לעוף הראוי לשיווק, וא"כ הרי חזרנו לאותו מקום שהתחלנו בו. ולע"ד - לעינינו עכשיו - כאשר עדיין לא זכה העוף החדש לשנה ראשונה של שיווק, וכבר הכליאו אותו בעוף הפטם, - ומה הועילו חכמים בתקנתם.

ומ"מ אם יצליחו להביא עוף תרנגול המוסכם על כולם שהיה עליו מסורת והוא נאכל, ויזהרו שיהיה עוף ברור ומקובל על כולם, אז אשרי חלקם ויהא חלקי עמהם. ולדעתי לא נאמר נואש, כי שבע יפול צדיק וקם, וגם בחו"ל יש שרוצים מאד בזה ושם לפי דברי הדרי' קולין במכתב הב' יש חברה המגדל הרוק טהור, ויתכן שראוי להביאו לפני כל רבני ישראל לקבל הסכמתם למסורת שלו, וביחד יצא דבר טוב.

(ג) ומ"מ לעת עתה אין ספק שראוי להפוך עולם ומלואו לטכס עצה שיהיה פיקוח על החברות לעופות המשווקות לכלל ישראל. שעכ"פ מהיום והלאה ייעצר ההפקרות שבוודאי בסופו של דבר פרצה קוראת לגנב, והדלת פתוח להביא לעירוב טריפות, ח"ו.

(ד) הטוב והרצוי הוא, שיצליחו להיכנס לחברות הקיימות לעשות שם סניף אשר יוכל לעמוד בפיקוח ועדי הכשרות. הציבור החרדי היום מספיק גדול להוציא את הדבר לפועל. (אם קוקה קולה הסכימה לקבל הכשר יש גם לזה סיכוי ואפשרות, אם היהדות החרדית רק תתעקש

פולמוס העופות תשע"ז

כפי שראוי בדבר כזה). ובזה יהיה תיקון גדול גם להבא - שלא ישחקו עם הגנים (מעשה ארץ מצרים וארץ כנען) דבר שעומד על הפרק, רח"ל. והלוואי שמרקחה זו יביא לפקחת עין הועדי כשרות לומר עד כאן להפקרות, ולהשתדל להיכנס לשם בכל הכת, וה' יהא בעזרתם בזה, אמן.

ויהי רצון שנצליח בזה בקרוב ואז יאכלו ענווים וישבעו.

עדות הרב ציפער שהמגדלים אמרו שהבראקל"ל הוא עוף שדה

בס"ד

זכרון זכרים אמסע חיפוש תרגוליים בארץ הארץ

כמו בזכר, ואין זנבה מפואר, ומין זה נקרא זילבער בראקל (כי בהבטה כללית הוא כמו כסף).

ויש מין בראקל שצבע נוצות צוארו חום עד תחילת החזה והבטן, והחזה והבטן עד הזנב ועד בכלל חום חזק נוטה לשחור, ושמו גאלד בראקל, שאר מראיו וצורתו הוא כמו הזילבער בראקל, (יש גם "גאלד בראקל" שהפסים שלו לבנים [במקום שחורים] ונקרא בלשונם "וויט געבאנד" (wit geband) כלומר פסים לבנים).

ויש מין שבא משניהם וצורתו כנ"ל וצבע נוצותיו כמו תערובת שאקאלד עם הרבה חלב, ונקרא שמו "שאמוא" ויש עוד מין שבא גם מתערובות בראקל בין עצמים, ושמו ציטראן (לימנעע בלשונינו) וצבע נוצותיו כשמו.

ויש בראקל כולו לבן וכמעט ולא נמצא בטבע, (בסוף הנסיעה הבנתי כי יש שמגדלים אותו ע"י תערובות ממין אחר לבן).

ועוד הקדמתי: לדברי העוסקים בזה, כל עוף שיראה כמו בראקל וגם מבנה גופו יהי כמו בראקל וגם יוליד כדמותו וצלמו, גם אם יהי צאצא של כלב וחתול (גוזמא) יהי נחשב בעיניהם כיבראקל לכל דבר.

ר' ח"ו אמר לי שתנאי זה שיוולד בדמותו ובצלמו לא יתכן רק אם הוא באמת בראקל, [ולפי הידיעה שלי (הכותב) שבכל כלאים הצאצאים מתחלקים לשלושה מינים, חצץ הם בריו חדשה שיש בהם תערובות של תכונות של אביהם ושל אימם ועוד תכונות חדשות שלא הן לא לאביהם ולא לאימם, ורבע דומים לאביהם, ורבע דומים לאימם, לפי זה צריך להיות שיוולדו בדמותם וצלמם בלבד!]

[ר' מחיר צער הי"ד כותב לי כך: אני הבנתי מהמגדלים שאם זה יעשה על ידי מינים מסוג "לאנד-הונדערס" (landhoenders) כלומר "תרגולי שדה" (שזו המשפחה לה שייכת הבראקל), ועל ידי יידע בסוגי הגנטיקה (דומיננטי או רסיסי בהרכבה הומוזיגני או הטרוזיגני) ועם טיפוח, יתכן שלאחר מספר דורות התוצאה כן יוליד כדמותו וכצלמו. אבל דבר זה צריך להיעשות בכוונה תחילה ואינו תחילת טבעי!]

והנה אנו בקרנו במקומות שנבחרו כקרוכים לחזור בו ביום לאטוורפן, וגם היום הי" קצר מאד, הזריחה בשעה 8²⁵ והשקיעה בשעה 4²⁰, כך שיצאנו מאוחר וחזרנו מוקדם! ובודאי יש עוד הרבה מגדלים שלא ראנו אותם.

ביום ב' וישלח ט' כסליו תשע"ה

הינו אצל גוי כבן ששים שנה (שמו וקמנו ידועים אצל ר' מאיר בער הי"ד) הוא הי הראשון שבאנו אליו.

הוא מגדל רק סוג תרגול ששמו זילבער בראקל! ZILBER BRAKELS והוא חבר באיחוד הנ"ל והוא גם משתתף בתערוכה שמתקיימת פעם בשנה, (והוא גם זכה שמונה פעמים בעשרים שנים בפרס התרגולים המובחרים ביפים).

ראינו אצלו כמה תרגולים הן זכרים הן נקבות, וכן הי לו גם סוג של בראקל יותר נמוך מהראשון והם מובדלים מהבראקל הרגיל עם רשתות (גם מלמעלה שלא יפרחו מעל הגדר) לדבריו אין גזע הנמוכים טהור כמו הרגילים, לכן הם נמוכים, (ולנו אינם טובים מפני בשרם המועט).

נחזור לבראקל הרגיל:

הם מטילים כ 180 ביצים לשנה, משקל הנקיבה בגמר גידולה קצת פחות משני ק"ג, גמר גידולה כששה חדשים, משקל הזכר בגמר גידולו כשנים וחצי ק"ג, גמר גידולו כתשעה חדשים, פרטים אלו חזרו על עצמם כמעט אצל כל המגדלים.

עבודה זרה דף מ' עמוד ב' ת"ר: פעם אחת חש רבי במעיו אמר כלום יש אדם שיודע יין תפוחים של גוים אסור או מותר אמר לפניו ר' ישמעאל ב"ר יוסי פעם אחת חש אבא במעיו והביאו לו יין תפוחים של גוים של ע' שנה ושתה ונתרפא אמר לו כל כך היה בידך ואתה מצערני בדרך ומצאו גוי אחד שחיה לו שלש מאות גרבי יין של תפוחים של ע' שנה ושתה ונתרפא אמר ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים.

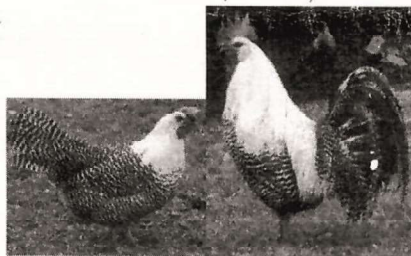
חידושי אנדות מהרש"א עבודה זרה דף מ' עמוד ב'. ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים וכו'. נראה לפרש לפי שחיה יין הזה שבא לרפואה שמור כ"כ ביד הגוים שבעים שנה נתן למקום ברכה בלשון הזה וכו'.

במאמר חז"ל זה הנני פותח את רשימתי

בהקדמה: יש אחד של מגדלי תרגולי בראקל, והם עושים תערוכה שמתקיימת פעם בשנה, ששם מביאים כל המשתתפים את מה שגדל אצלם, וגם מוכרים תרגולים וביצים לכל מי שרוצה לגדל גזע זה, לפי דברי הגוים תרגולי בראקל ידועים מאז ה' אלפים ק"ר - 1400 למנינם, באיזור שנקרא בראקל ע"ש תרגול זה, ובשנת ה' אלפים תר"ן - 1898 - למנינם הוקם האיחוד הנ"ל שמשמרים אותו לבל יכחד מן העולם, והם עושים כל מיני מאורעות שהאנשים יתנו לב לזה, וגם יש פרסים לבעלי התרגולים המצטיינים ביפים.

ועוד דבר בהקדמה, שכמעט כל המגדלים מכניסים ביצים למדגרה כי המין בראקל אינו אוהב לשבת על הביצים, לכולם יש מכונה קטנה של כ 30 - 40 ביצים, ומתחילת אפריל עד סוף הקיץ (מסוף יאנואר עד סוף מאי), שאז יש רבוי גדול של ביצים שולחים גם למדגרה במקום מסחרי, לדבריהם כל מגדל מקבל שם ארגו שיש בו מקום לכ 200 ביצים וגם אם לא ימלא את כולו לא ישימו של אחרים בארגו זה וגם הבעלים כותבים סימנים על קליפת הביצה והם רואים את סמניהם על שברי הקליפות לאחר הבקיעה או על הביצים שלא נבקעו.

תואר הבראקל הוא זה: כרובלת הזכר זקופה וגדולה (יש בה מ' עד 6 חודים), נוצות צוארו לבן עד תחילת החזה והבטן, והחזה והבטן עד הזנב ועד בכלל פסים שחור ולבן לרוחב הגוף, רגליו כחולות בצבע אפר נוטה לכחול, גופו מאורך קצת יותר מתרגולי הפסם המשווקים כהיום, צורת זנבו מפואר, אני מצרף תמונה.

הנקיבה יותר נמוכה וכרובלתה קטנה יותר, ושיני הכרובלת שמוט קצת כלפי מטה (ראה תמונה), הנוצות באותו סדר

בענין הביצים כד כד

אס יס לחוש לשמא נחערב מין עוף טמא כיון דלחילוד ריעותא דהטיל ביצה כסימן טומאה מחזקין ליה בחיבור מכהן ואילך ואסרין עוף עם ביציו: עכ"ל ומביאו הדרכ"ט בסע' (ו').

[וזה מה שכתב ל"ר מאיר בער הי"ו: לגבי ביצת הכד כד יש לציין שהגוי הסביר שאלו מתביצים הראשונות שהטילו התרנגולים ושעם הזמן הביצים המוטלות גדולות יותר וחדות יותר. (הערט ככותב: לא מוזכר חילוקים אלו בפוסקים) כמו כן הוא ציין שביצה כזו נדירה מאוד. לגבי מה שתקן את דבריו חשוב לציין שזה נעשה ממש מתוך שהיה משיח לפי תומו. כ"כ עד כמה שזכור לי זה לא היה בגדר "מתרצים" דיבורא אלא בגדר "מפרש" דיבורא, כלומר שאחר ה-"תיקון" (קרי הסבר נוסף) הבנתי שכנראה לא ירדתי לסוף דעתו בפעם הראשונה] למעשה יחליטו הרבנים את כשרות העופות במקום הזה! בזה פג טעמו הטוב של מגדל זה, ויהי ערב וחזרונו ללינה.

יום ג' וישלח

ראשון הגענו למשק די גדול של הרבה מיני בעלי חיים, עיזים, כבשים, יש לו גם פרות (לא ראינו) כמה מיני עופות כגון כמה מיני תרנגולי חודו, שחורים, חומים, בראווות עם כל מיני שינויים במראה שלהם, וכן כמה מיני תרנגולים, ובהם גם המין בראקל, כל התרנגולים הסתובבו בערבוביא, לדבריו היות שבימות החורף אין לו צורך בביציהם לגדל דורות הוא מניחם להסתובב בחופש, ולעת שרצונו לגדל ביצים לצורך דורות הוא שם כל מין לבדו, הוא אינו משותף בתערוכות של הבראקלס, אבל הוא השתתף בעבר אלא משהתחיל לגדל הרבה בעלי חיים, הוא נעשה עסק מדי כדי להתעסק בטיפוח יפיו של הבראקל כדי שיחיה ראוי לתערוכה] הוא סיפר הרבה על ענין גזעי התרנגולים, שאני זוכר כי לדעתי אין לנו ענין במשק שלו. אחר כך הלכנו למקום שני שדברנו אתו מקודם שנגיע בכוכב יהי חושך, לכן הוא הכין לנו בכלוב מאחורי הבית במקום מואר שני תרנגולים ושתי תרנגולות ממין בראקל, את הלול שלו לא ראינו, בשיחה איתו סיפר שיש לו בראקל אחת לבן והיות שבראקל לבן הוא מאד לא שכיח הוא הביא תרנגול צרפתי בשם "פול דע ברעס" (pullet de Bresse), כדי לזווג אותם, והוא הביא לפנינו את התרנגול הצרפתי, הוא סיפר שהוא התעייף מזה וחדל מניסיונותיו

מגדל זה הוציא לנו רשימה מדוקדקת מכל הפעולות בעופותיו מכמה דורות של עופות, והיות והוא מנהל סדר מדויק אולי כדאי לחזור אליו ולראות את תרנגוליו אולי זה טוב לנו.

ד' וישלח

הלכנו למשק נקי ומסודר מדורים מדורים, בתחילת הכניסה ראינו עופות צעירים, ותיכף ראינו שהם הפטמים הרגילים שמוכרים בכל מקום, ואח"כ הראה לנו את אימותיהם, והן היו ממין ירוק – קארניש המוכר לנו, ואמר שאת ארבעת העופות קנה כשהן מופרות ואילו הם צאצאיהם, ולקראת הקץ הוא מחשב איזה זכר להביא אליהם, [ואני הוזהב עש שיביא זכר ממין בראקל ויוליד בצורת בראקל וישימים עם הבראקל הרגיל, ואח"כ נקנה אנו מאלו בני התערוכות] ואת סיבת החזקת עופות שניתן לקנותם בכל מקום הוא הסביר בכך, שהוא משתמש בהם לצרכי מאכלו כי אינו מרוצה מגידול המסחרי ששם העופות גדלים בצורה לא נכונה, כגון צפיפות של 20 עופות למ"מ וגידול מהיר של 8 שבועות ואצלו הם גדלים בתנאים יותר טבעיים.

ואח"כ הראה לנו את הבראקל שלו, ראינו מדורים שונים ובאחת המדורים הי' בראקל עם עוף פאזאן ביחד (למראה הפאזאן ראה המונה בסוף), לדבריו אינם מזדווגים עם הבראקל והם שונאים זה את זה, והנני מעתיק מה שכתב

גוי זה לדעתי משוגע לאותו דבר והוא רוצה לזכות את כל העולם בבראקל 'גזע טהור' ZOUBER RASSE והוא בענין זה מלפני 30 שנה

לדבריו מעולם לא הי' אצלו עוף משונה (הן בצבעי נוצותיו והן בצורתו). ומראוי.

ראינו אצלו חמש ביצים (כי בימי הקור הם מטיילים מעט) וכולם היו כד וחד.

בימי החום כשיש ביצים מרובים, הוא מוכן למכור ביצים לדברי מגדל זה 'הגאלד בראקל' התחיל להופיע מלפני כ 100 שנה, ולדעתו אינו גזע טהור. (וראה המאמר במסגרת שלדעתינו אין זה מזיק, כי צבע אינו תופס מקום במסורת וגם אם הוא גזע מעורב הוא מעורב עם 'תרנגולים שלני' שזאת היא המסורת שלנו!)

ביום זה הלכנו למקום שני והוא בעל בית תבשיל ומלון (קרעטשמע בלשונינו) והיחוד שלו הוא שתבשיליו מתרנגול בראקל ויש לו בחצר לול עם תרנגולים אחדים להראות ללקוחותיו שתבשיליו הם מתרנגולים אלו, את עיקר תרנגוליו הוא מחזיק במרחק של שני ק"מ ממקומו, (לא ראינו) ואת תרנגוליו הוא קונה מכל מיני מגדלים בסביבה, אינו משתתף בתערוכות בראקל, וטהור הגזע לא מעקרי עינו, – היינו שאינו נמנע מתרנגולים מעורבים שאפשר לכוותם בראקל, ואלו מתמסר על קיום הצראקל הנקי- עיקר ענינו הוא השם הטוב של תבשיליו, לדעתי אין לנו ענין במקום זה.

הלכנו ביום זה במקום שלישי ושם הי' חוף מהבעל בית גם אחד שאמר שהוא מומחה לבראקל ומנשיאי האיחוד הנייל, הבעל הבית מגדל רק בראקל, יש לו לול די גדול, ואין לו רק מין אחד, זילבער בראקל ושאלנו הרבה שאלות כלליות על גידול הבראקל ועל הגידול שלו, והאם קרה לו פעם איזה תרנגול משונה או חמש אצבעות, הוא אמר שהשינוי שהי' אצלו לפעמים הוא רגלים עקומות לצדדים, ושה קורה מפני מחסור במזון מסוים או ויטאמין מסוים באוכל התרנגולת שהטילה את הביצה. (לדעת אחרים זה בא מחמת הזדווגים בין קרובי משפחה מכמה דורות, כמו לחבדיל אצל בני אדם, [שם משתרכים בין קרובי משפחה כמה דורות או יש לא קליט פגמים גנטיים] אם דעה זו נכונה, אולי זה מראה על גזע טהור).

אחר שראינו את עופותיו ואת לוליו הוציא לנו מארגו שבו מטיילות התרנגולות את הביצים, שבעה ביצים שנולדו היום (אולי היו שם יותר אבל מסתבר שלא היו יותר כי לא הי' משאירם שם לקור הלילה) וראיתי ביניהם ביצה אחת ששני ראשי' כדים, ושאלתי מה זה? ואיך שמים ביצה זו במדגרה? נ' הרי צריך שראשו החד יהי' למעלה? הוא לקח את הביצה ביד והסתכל עליו הנה והנה ואמר שזה באמת צורה שאי אפשר להדגיר, (ומזה נראה שבאמת היתה הביצה כד כד גם למראה עיני המגדל הגוי, ושאלתי האם זה בא ממחלה? או הוא ירושה מאבותיה של התרנגולת? הוא השיב זה לא מחלה (קליפה לא חלקה היא מחלה) אלא כנראה ירושה ואם תקצא עוד ביצה כזו היא בודאי מאותה תרנגולת שהיטלה את זו, וה אס והצורה לא תמיד חולכים ביחד.

אחר כך תקן קצת דבריו ואמר באופן יותר מתון אבל איני זוכר כי במוחי נתפס זה הנוסח הראשון, ונוכרתי בספר פרי תואר האוסר את אימות הביצים הללו, אם יש איזה ספק או חשש על טוהר יחוסם.

וזה לשון הפרי תואר י"ד סי' פ"ז סעי' (ג) ואפי' הם יחמך שראו מעוף טהור. פי' אפי' יהיה יקראל מחזק בכשירות ויאמר לעוף טהור ניהו אמרין לחלפ' ליה וסד"ל להיות דקימנים אלו ללו דלוריתא ניהו אימא דמהימן כה"ג קמ"ל, אלא דהויא דלויא לפניו עוף טהור האכל במסורת ובסימניו והטיל ביצה עז"ה [על זה הדקדן נראה דשרי ולא סתרינן לקבלתיו בעוף זה דטהור הוא אלא דבעינן דלוחו מין עוף קבלתו חזקה ואין לחוש במינוי לשם תערוכה עוף טמא, אכל

תמצית ותכלית חיפושנו

מאז שנודע שמערכים בזדון הרבה מינים לתוך העופות למאכל הנקראים 'פטים' נפל החשד על כלל העופות אולי הם צאצאי עופות טמאים או בלי מסורת, **לכן המיוחד ב'בראקל' הוא שהגוים מגדלים את הגזע הזה הנהדרת ביפיה, בלי תערובת מינים אחרים, מהטעמים שלהם, וזה אצלם כמין "רעליגנז" ולדעתם יהי' מזה תועלת לכלל העולם, וממילא הרווחנו אנו שאין בהם חשש תערובות של עופות טמאים או בלי מסורת שהם אסורים.**

דבר הרכבות בצורה המונית נתחדש בערך בשנת תשי"ד - תשכ"ד, (אם כי היו בני כלאים גם לפני זה, אבל לא הוכנסו לשוק הרגיל והיו ניכרים שהם משונים לכן לא היו קונים אותם בני ישראל), ומאז (תשכ"ד) ועד היום שוקדים לקצר את זמן גידול העופות ולקבל צורות הנותנות רווחים ושחלקים הבלתי נצרכים לשוק יעלמו או יקטנו ולעומתם החלקים הנצרכים יגדלו ויעשו רווחים.

כהיום אין לראות כמעט עופות רגילים טבעיים אלא מורכבים, מיני המרכיבים נשמרים בסוד מאד חמור, אבל ידוע מקצת מהם שהם מעופות אסורים, וכל זה יתוקן בס"ד ע"י שיגדלו **תרנגולים שלנו** רגילים שלא ערבו אותם עם מינים אסורים, ודי בזה.

ולענין צורת הבראקל אין הוא שונה מכלל התרנגולים שנצטרך לו מסורת כי צרתו כמו כל התרנגולים שנקראים בפי הפוסקים **"תרנגולים שלנו"**, וכמו שלפני חרושת העופות שבימינו, שכל יהודי או יהודיה יצאו לשוק וקנו תרנגולים מאת הכפרים או הכפרות הגוים שבאו למכור את סחורתם מבלי לחקור מאין באו ומי הם אבותיהם? כי לא הי' אז כל חשש שהרי ראו שזה או זאת תרנגול או תרנגולת ולא נצרכו ליותר מזה.

ולענין צבע התרנגולים נראה פשוט שאין בזה שום הבדל מאיזה צבע הם, אין שלא מוזכר בפוסקים הדנים בשינוים המצריכים מסורת, צבע התרנגולת, ב"ל גם נראה מהגמי דלהלן שישאל היו מגדלים כמה מיני צבעים, מסכת עבודה זרה דף י"ד עמוד ב' תרנגול לבן למי תרנגול לבן למי ויהבו ליה שחור ושקל ויהבו ליה אדום ושקל. ומסתמא לא היו מגדלים תרנגולים האסורים, ואף אחר שקבלנו עלינו את חומרת רש"י ועוד ראשונים, שאין לאכול עוף רק עם מסורת, יש משא ומתן בפוסקים על ענין הכפרות של ערב יום הכיפורים היאך לקחת תרנגול לבן שלא יהא מדרכי האמורי, ואם הי' הקפדה על צבע התרנגול לענין היתר אכילתו, תיפוק ליה שיש בהם איסור אכילה והם פסולים לכפרות, ונפסק בשו"ע אורח חיים סימן ע"ט סעיף ו'. בירושלמי אוסר לקרות כנגד מי רגלי חמור הבא מן הדרך, וכנגד צואת **תרנגולים אדומה** שיש מפרשים כפשוטו תרנגולים אדומים, הרי שישאל גדלו אותו. בביתם לכן יש צורך לדעת להתרחק מהם בשעה שעוסקים בק"ש או תורה ותפלה.

רמב"ם

רש"י במסכת חולין דף ס"ג עמוד א'. ד"ה שהודו כפות, כרבולתו עבה ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפותה שם והוא עוף גדול כתרנגול וקורין לו **פואוין** שלבי"א. ע"כ, ואולי זה הוא המין שתכונן רש"י, ואז הוא טמא בהחלט? ואין לו כל הוכחה שאינם מזדווגים.

משם הלכנו **למקום שני** שהי' לו כמו גן חיות קטן בעיקר מעופות וגם הי' לו שם חיה ששמו 'קענגורו', ראינו שם הרבה מיני תרנגולים, במדורים נפרדים, כגון 'קוצין' והוא עוף גדול אולי 4 ק"ג ולו נוצות על רגליו עד צפרני האצבעות, ולא ראינו לו כרבולת כי אם הרבה נוצות על הראש, גם מין ששמו תרנגול משי 'זידע' האף ולו חמש אצבעות מעיקר בריתו ולא מחמת מום, גם תרנגול בלי כרבולת רק עם כתר נוצות יפים, גם כמה פאזאנים, וגם תרנגולי 'לאגהארען' לדבריו הם מאיטאליא, הם מטילים יותר מ 300 ביצים בשנה, והם אינם דומים כלל ללאגהארען הידוע כאן כמטילי הביצים למאכל, (אולי בעתיד יהי' אפשר לקחת מהם לגדל ביצים עם מסורת אחרי שנחפז היטיב את מקורם ושיהי' נזק נקי) אגב במדור אחד הי' בראקל מסוג ציטראן ביחד עם פאזאנים,

אח"כ הלכנו **למקום שלישי** שבו היו הרבה מיני תרנגולים וגם בראקל בערבוביא גדולה, הגוי סיפר שעמל הרבה ע"י כל מיני זווגים כדי לקבל מין מסוים שיהא נראה כמו מין שקשה למצוא! וכן עסק בהזרעה מלאכותית, ולדבריו לא כל כך הצליח (בהזרעה מלאכותית) אולם במינים קטנים הצליח יותר, גם אמר שהמין 'לאגהארען' הוא הכי מוצלח לערב עם בראקל, בתוך דבריו אמר שמכיר אחד שיש לו גזע טהור, ונתן את שמו, והוא הי' הראשון שבאנו אליו ביום ב', מבלי שידע שהי'נו אצלו.

הנה כתבתי את מה שראיתי בהווה וגם היכן שכתבתי "אין לנו ענין" הכל הוא למראה ההווה, אולם מגדל שאומר "שמפריד בין סוגי העופות בעונת הפריון" צריך לבקר את לולו שנית, ולא לקחת אלא מה שנולד אחרי עשרים ואחד יום מעת שהמינים אינם מעורבים!

ומשם נסענו להאיירפארט בבריסל כל זה כתבתי מהזיכרון ולא ביומו

רמב"ם

והנני מציין שלא ראינו רק מקצת ממה שיש ואם יתן ה' עוד נסיעה נבקר בעוד הרבה מקומות וכך יהי' לנו מבחר של תרנגולים כשרים למהדרין.

חמש אצבעות לעוף ממין "תרנגול משי" "זידע האף"

תשובה - לתגובות שקבלתי על הקונטרס מתלמידי חכמים שונים.

בהיות שהתעוררו ת"ח על מה שכתבתי בכמה ענינים אשר ראוי להאריך אציג הטענות.

א. מה שחידשת שכל תרגולי הבר טמאים ודאי מגמ' דנדה (נ:), תמוהה שהרי לא נזכר דבר זה ברמב"ם ובפוסקים, ובפוסקים מבואר שכל שיש לו ג' סימני טהרה אפשר לאכול אותם בלי פקפוק. ומה שקראת כולם מין דוכיפת הרי אמרו רז"ל ששמו דוכיפת שכרבלתו כפולה וא"כ כל מין דוכיפת בהכרח שיהיה לו כרובלת כפולה ואם לאו א"א לשייכו למין דוכיפת.

תשובה: כבר כתב הש"ך שמכיון שכבר נפסק שאין שום עוף נאכל אלא במסורת לכן אין להאריך עי"ש. והוא תשובה על הרבה מאד פרטים שלא נזכרו בשו"ע שהרי אם למדתם הסוגיא ואח"כ סימן פ"ב תמצאו הרבה דברים שלא נזכרו בפוסקים, כגון השוכן אצל הטמאים ונדמה להם טמא הנזכר ברמב"ם ולא נזכר בפוסקים. וגם סנונית ירוקה לא נזכר גם ברמב"ם, גם תרנגולתא דאגמא דמסיק בש"ס שהוא טמא לא הובא ברמב"ם ולא בשו"ע, והטעם פשוט שכבר מימי הראשונים לא היה צייד שידע ויכיר בהם ובשמותיהם וכבר נפסקה הלכה שאין עוף נאכל אלא במסורת, ולדעת הרמב"ם לעולם צריך שידע שאינו דורס, וממילא תרגול הבר כמו תרנגולתא דאגמא שהם דורסים בכלל חיוב לבדוק מדורס הם. והרמב"ם לא חש לגזור שמא יטעו משא"כ אף כל פוסקי ישראל מעולם פסקו שאינו נאכל אלא במסורת, ולכן לא הביאו כל פרטי דינים הנזכרים בש"ס כי אין בזה נפ"מ האידנא. ועוד הרמב"ם כיון שהביא הכ"ד עופות הרי התרגול הבר בתוכם [מיני דוכיפת].

ומה שהוספתם שדוכיפת מוכרח להיות כולם הודן כפולה אין דעתי כן כלל ועכ"פ לעינינו זה לא יוציא הברקל ממין דוכיפת כיון שיש לו כרובלת עבה מאד כדברי רש"י בהודו כפולה כאשר אאריך באות ג'.

ב. עוד הקשו - דהנה לדעת התוס' א"א שיהיה ג' סימנים דורס כי נשר יש לו ארבע דטומאה ועורב ב' דטהרה ואינו דורס וי"ט דורס עם חד דטהרה, ופרס ועזיה חד לזה וחד חזה שאחד אינו דורס אבל יש לו כל ג' סימני טומאה, וחד אינו דורס ואמנם יש לו חד סימן טהרה. אבל א"א שיהיה לשום אחד ג' סימנים ולכן הוא ודאי טהור. וא"כ איך יהיה תרגול הבר טמא הרי יש לו ג' סימנים ובהכרח שגם אינו דורס כי הרי להתוס' סימנים דאורייתא. וע"כ דכל התרגולים אחד הם ואין תרגול הבר מלבד דוכיפת שנקרא תרגול הבר.

תשובה: אין בדבריכם ממש דהרי איך רצונכם לדון ממה שאין המציאות מסכים עם דעת התוס' הרי בין כך ובין כך מלבד תרגול הבר מופרך שיטת התוס' מבדיקת העופות בהמציאות, אלא מה תאמר הלכה במקומה עומדת, ואין אנו מחשבים בהמציאות, וה"ה לענינינו, או שנסכים לשיטת רמב"ם מצד הכרח המציאות כדברי הרמב"ם ודעימיה, ואמנם מה נעשה שגם שיטתם נפרד מהמציאות כמו שכתבו התוס' והמאירי וכמו שביארתי בפנים ואין שיטה המסכים עם המציאות אלא דעת הרמב"ם בלבד. ודו"ק.

ג. הקשו מה שהוכחתי כן מסוגיא דמחשבה מחיים (שם), יש ליישב בפשיטות דידעי חכמים שביבנה לא הסתובבו תרגולי הבר שבגיוגלים מקומם, ואינם בני ישוב [כפרס ועזניה] ולכן היחיד שיתכן שהיה ביבנה הוא תרגול הבר הסתמי שהוא הדוכיפת בכל חז"ל, שהוא ודאי טמא. אבל תרגולי הבר אם יש להם ג' סימני טהרה פשיטא שנאכלים ע"פ סימנים.

תשובה: דרכיכם הוא דרך עקש דלא נזכר בשום ראשון שיפרש דאיירי בדוכיפת וכבר כתבתי שאם הלשון הוא שם של עוף כגון תרנגולתא דאגמא או תרגולא דברא, משתמש חז"ל בלשון תרגום תרגולא, וכאן שכתבו בלשון הקודש תרגול ברא אינו שם עוף מסוים. וענין לשון הבר לשון משומש בידיהם לכל סוגי העופות אווז הבר שהוא כלאים ולגרסת האור זרוע תרגול הבר כלאים, ופירושו **מבואר בפר"ח** סימן פ"ו לגבי אווז, דהינו כל שמקבל מרות והוא בן תרבות הוא הנקרא ביתי וכל אלו שמתגדלים לבדם בביצות או בשדה נקראים בר, וזה לעני"ד פשוט וברור. ומ"מ הבאתי דעתכם בפנים הקונטרס אלא שהערתי שגם לדעתכם סוף סוף יש תמיד לחשוש לדוכיפת ולתרנגול דאגמא וכמותם, כמו שכתבו כל הפוסקים האחרונים הכנה"ג והאבני נזר וכו'.

ומה שאתם תמהים שכל תרגולי הבר יקראו דוכיפת והיכן הכרובלת הכפולה שלה, [ואולי לדבריכם כל שאינו נגר טורא ואינו מביא את השמיר כאשר נניח זוכית בינו לבין גוזליו אינו דוכיפת]. הנה לגבי הבראקל אין זה תמוה כלל כי שמעתי ממקור מוסמך שהמגדלים אומרים בבירור שכלל שהעוף מתבגר ומזדקן כרבלתו מתעבה עד שיש לו כרובלת עבה נורא, וזה מבואר ברש"י שכתב (חולין סג.) שהודו כפות - כרבלתו **עבה ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפופה שם** והוא עוף גדול כתרגול וקורין לו פואו"ן שלביה, וכבר כתבנו שאם יש חשש לעוף המוכר לנו תהיה הבראקל שלפינינו הכי מתאימים לכל תיאורו של רש"י.

והנה כתבו הפוסקים שהיום א"א לאכול הטווס [אע"פ שידענו שיש כמעט מסורת עליו] דכיון שכתב רש"י שדוכיפת הוא טווס הבר מי יודיע לנו איזה הוא בר ואיזה ביתי, [כיון שהטווס הידועה קשה לקבוע בזה], והנה לשיטתכם כיון שהטווס המצויה אין לה כרבות כלל אין בה חשש. וע"כ שלא חשו הפוסקים לסימן טהרה שהמצאתם והלא כבר כתבו התוס' והרשב"א שמהם נלמדים הדומים להם וכמובן שאינם דומים בכל דבר. ועכ"פ כמו שכל טווס בר חשוד שאולי הוא נכלל בדוכיפת ה"ה דתרגול הבר שהוא שמו מפורש בחז"ל דא"א לאכול ממנה עד שיתבאר שהוא אינו ממיני הדוכיפת, זה גם לפי ביאורכם הנבואי, שכל מקום הנאמר תרגול הבר הוא לאחד ויחיד.

ודע עוד שענין שינוי כרבות הוא ענין של מה בכך ויכולים להעביר מסוג לסוג בקלות [כמעט בקלות של צבעים] והוא מצויר בכל ספרי ההכלאות, הכרובולות למיניהם שבני אלו יולדו עם הכלאה בכרבות של השני מכל הסוגים, וגם זה אחד ממאפייני הזמן ההוא שנהנו לשנות כרובולותיהם של העופות של זה לזה.

ד. דברי רש"י שדייקתי שאין רבו המכיר שמותם נאמן משום שאינו מכיר אותם ואולי יש דומה לו הטמא, תמוהים דא"כ גם במסורת לא יואיל אולי מה שאנו רוצים להתיר הוא מהדומה לו, ומעולם לא שמענו שכל התרגולים צריכים להיות זהים ממש. ובכוונת הגמרא אפשר לפרש דהכוונה שרבו אינו מכיר אלא שמותיהם בלבד והתיר משום שזה שלפניו שמו אינו כשם, ומסיק שצריך גם להכיר אותם והוא ידיעת רבו צייד.

תשובה: מה שתמיהתם על רש"י, מלבד שהוא מוכרח מן הסוגיא כי ביאור שלכם שרבו חכם אינו יודע יותר משמותם וסומך ממה ששומע מהצייד שזה אינו נקרא כן א"כ שוב סמיכתו על הצייד ולא על מה שהוא יודע, שהרי אינו מכיר בהם כלל, וא"כ אינו חכם המתיר אלא רבו טיפש ס"ה יודע שמות כתוכי המתיר **ע"פ הצייד**. ופשוט שרבו חכם ת"ח ירא השם הסומך על ידיעתו וידע ומעיד שזה העוף כשר פירש שאומר שבדק עוף **כזה** ויש בו כל סימני טהרה, אבל לא בדק זה שלפניו אלא מדמה לו, וס"ד דזה הכוונה מכיר 'בהם' שבדקם והתירם בחכמתו, ואינו נאמן כי מכיון שאינו צייד יכול לטעות ממין למין הדומה לו כפירש"י. דכיון שאינו מכיר עופות להבדיל ביניהם כראוי, וכולם נדמים בעיניו כדומים, וכפירוש רש"י. כבר כתב הרשב"א והובא בשו"ע דמקום שפרשו מסוג עוף אע"פ שיש לה מסורת במקום אחר בני אותו מקום אסורים כי אפשר שהסיבה שפרשו ממנו אינו משום שהוא עצמו טמא אלא שהם מכירים שיש בדומה לו שהוא טמא וקבלו עליהו שלא לאכל גם הטהור. הרי שיש דומה שיש לחשוד שהוא טמא ויש לחוש לכל נמנע דילמא כאן יש כאלו.

וממה שכתב המהרש"ל והש"ך שבגמרא מבואר שחכם אינו נאמן ואעפ"כ אם מעיד שיש לו מסורת נאמן, וסיימו ובפרט האידנא דאין אנו סומכים אלא על המסורה. ברור מדבריהם שגם הם הבינו הסוגיא כד"ד, דאם הכוונה בגמרא שאינו נאמן כי אינו מכיר רק שמותיהם ויודע שאין זה נקרא כך, הרי ברור שכל שיעיד שזה טהור להדיא יספיק ומה הוסיף שצריך להגיד שיש לו מסורת ומה הוסיף וכ"ש האידנא כו'. אלא פשיטא שהבין שרבו חכם אין לו נאמנות כלל משום שאינו מבין לחלק ביניהם ולהדומה להן, וכתב דמ"מ כשאומר שידע מצד מסורת נאמן כי ודאי דייק שאין כמותו טמא וסיים שהרי גם אנו אין לנו צייד המכיר אלא סמכין אקבלה להדיא וה"ה החכם אם קיבל להדיא.

ה. עוד אמרתם דאחיכו עלייכו כל בני ברק אשר אתה עושה מסורת מהרב אברמסקי זצ"ל, וחולק על עדותם של הרב וואזנר זצ"ל והרב ניסים קרליץ, וכי אינם יראים ושלמים גדולי תורה שאפשר לסמוך עליהם.

תשובה: כיון דאחיכו עלי [ולדאבוני לא אוכל לענות גברא רבה אמר מילתא לא תחיכו עליה] בכך אתחיל מן האחרון. ואני תמה עליכם וכי אני הוא הסומך על גברא רבה זה או אחר, להכניס עוף חדש בישראל, וכי הוא גדול מהכרתי ופליתי שאגר כחו באורך להתיר אווזי הבר בגבורתו, ועימיה נמשכו הרבה גדולי עולם, וכן נראה מסקנת הפר"ח, ואעפ"כ כלל ישראל נמנע ממנו עד שאפילו בספק זרע האב בקושי התירו החת"ס זצ"ל. אין אנו באים אלא מכח המסורת והמנהג הקבוע בישראל מימי קדם ידוע לנו עכ"פ יותר ממאה שנים, ולא צירפתי גדולי ישראל להענין אלא להוכיח שאינה מסורת רעועה אלא היא מסורת שלא ערערו עליו כל גדולי ישראל שהיו עדים לה.

וכיון שתרגול הבר הוא שם טומאה מפורש בחז"ל הרי כל הנכנס בשם זה טמא הוא. והנה שם **'הבר'**, מוזכר גם באוונים וגם בטווס וגם סנונית, ובשלושתם נזכרו להדיא לטמאים, כי סנונית הביתיים י"ל

דכשרים והלבנים שאינם ביתיים הלבן לגמרי טהור והירוקה טמא, ואמנם אע"פ שהוא ירוק קראה לכן להבחין שהוא ממין הבר ולא ממין הביתיים כי היא סניף לסיבת טומאתו כמבואר שם בסוגיא¹.

ובטווס ג"כ כתבו הפוסקים הנוב"י שם בהגהותיו שהוא טמא אע"פ שהביתיים כשרים, וכן בתרגול הבר להדיא דדוכיפת הוא תרגול הבר והוא סיבת טומאתו. ובאוויזי הבר הרבה פוסקים טיהרוהו כי לא נזכר בחז"ל שאוויזי אינו טהור רק הביתיים ואעפ"כ המנהג לאסרו וכך נהגו כל בית ישראל. נמצא שענין הבר ראינו לסיבת טומאה הן בטווס הן באוויזי והן בסנונית, וא"כ גם הנזכר בתרגול כמותו.

וכן כתב הרב בוקוואלד (במכתב מ"י אלול) שהסכים הרמ"מ לובין שליט"א שמכאן ראייה לאסור כל תרגולי הבר.

והנה המגדלים אמרו להרב ציפר שהכלאה בבראקל מצויינת דוקא בסוגי לאנדיס הונער, [תרגולי השדה], (ראה כתבה שלו זכרון דברים המצורף) הרי שהוא סוג מסויים לעצמו, וגם כתב שם שהמגדל אמר לו שאינו חי בשלוה עם הפסיון שמתגדל שם ושונים זה את זה, וחז"ל אמרו שהתרגול עם טווס ופסיון רבו זה עם זה והשוכן עם הטהורים טהורה, וכאן שאינו סובל את הטהור מחשידו גם זה לטמא.

ומתוך דבריהם הבנתי שעיקר סיבת הסכמתכם לשחוט הבראקל הוא משום שאתם סומכים על עיקר דדינא שכן הוא משמעות הש"ך והגר"א, ותמהני עליכם דא"כ מה כל קול רעש הגדול הזה, שהעופות קורניש ורוק נכלאו ממלאי וכדומה עופות משונים, הרי כולם יש להם ג' סימנים בלי פקפוק כפי שנבדק המלאי לפני כמה שנים כאן בארץ ע"י הרב אפרתי שליט"א וכן נבדקו האחרים ע"י רב חיים לוקה, וא"כ שבו לכם לאהליכם בשלוה ומה לכם לחפש חדשות. אני ודכוותי צריכים לדאוג על ההכלאות כי אנו אין אנו סומכים

כל עיקר על ראשונים אלו, אלא נהגין כהמחבר והרמ"א שאין העוף נאכל בסימנים כלל אלא במסורת דוקא, וגם הש"ך בסי' פ' ולכן קול הצעקה שהגיע לאזנינו החריד אותנו, לחפש האם בה אמת או לא. וכמה שהוא מחריד, עוד יותר מחריד להכניס ביודעין עוף חדש בלי מסורת כלל ובפרט כאשר הוא חשוד עלינו. ומה שיש לו ג' סימנים אינה מניח את דעתנו כלל וכלל.

תרגול הלנהורן

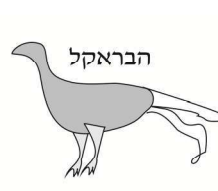
תרגול הקורניש

תרגול הרגיל

תרגול הקורניש

הבראקל

ומה שכתב הרב בוקוואלד שהקורניש משונה יותר מהבראקל, אינו נכון כלל דהנה הקורניש אין ספק שהוא ביתי, גם יש לו כל תכונות של התרגול שהוא עומד זקוף וזנבו פונה למעלה שזו מבנה היסודי

של כל תרגול בלי יוצא מהכלל, וגם אדרבה הוא יותר זקוף מהרגיל כלומר מבנה תרגול ביותר, ונראה דעל שם מבנה זו נקרא התרגול גבר בהיותו עומד זקוף כאדם. והנה הגם שאין להקורניש נוצות כל כך כמו הרגיל, מ"מ הם באותו סדר ודוגמה כתרגול הרגיל, ובכן לא היה בו כל חשד אם הוא תרגול או לא אלמלא עופות הקרב הדומים לו ביותר, הבאים מתרגולי היער הטמאים, וזה הביא החשד שהוטל עליו שהוא צאצאיהם ונכלא מהם. אבל עוף הבראקל הוא מאורך ואין לו מבנה התרגול הזקוף כל כך, והוא עצמו עוף שדה. ובכן הוא יותר שינוי מצורת התרגול הרגיל. ולא עוד אלא שנוצותיו משונים הן בצורתיהם הן בצבעם המשונה המיוחד שלא נמצא בשום תרגול שלנו, וכשהם קטנים נראים יותר כעוף כעין יונה, ולא לאפרות, ועיקר סיבת שרואיו נראה לו כתרגול הוא משום כרבולתו שהוא כרבולת התרגול אלא שהרבה יותר עבה.

וא"כ כיון שלדעתכם כל שיש לו צורת תרגול כשר יכולים אתם לאכול הפטם בלי חשש כלל. ואדרבה לבראקל יש להסתפק בו אם נקרא הוא תרגול.

ואם שהמהרש"ל כתב שאפשר לסמוך על ג' סימנים, הרי ס"ל דבאמת אפילו נמצא דורס אין בכך כלום וכבר חלק עליו הש"ך ודחאו בשתי ידיים, ונקט שאף דמעיקר הדין בג' סימנים העוף מותר שכן דעת רוב

¹ אלא שהרמב"ן לקח דרך שסיבת הטומאה שלהם הוא מצד שהם שחורים כהעורב והלבן שאינו דומה כלל לעורב טהור עד שכתב שעוף הלבן אין צורך לחשוש לעורב כלל, להלכה ולא למעשה. ומ"מ סתמאת הגמרא ורש"י נראה דדעתו כדפירשתי, ושירוקה קרא לו לבנה כי שניהם עופי הבר ואינו מהביתיים השחורים וגם מהא הרמב"ם לא הביא הסנונית לטמאה אף שהיא ודאי לכו"ע נפסק שירוקה טמאה, משמע דס"ל דרק היא לבדה טמאה ומשום ששוכנת עם הטמא ולא משום שהיא מין עורב כלל דא"כ היו להם להיות כולם טמאים.

הפוסקים, היינו רק מצד שכן הוא הכלל, אמנם יש יוצא מן הכלל אלא שאין צריך לחשוש לה, [וכמו שכתבו התוס' חולין נג ד"ה. כל הדורס אין הצפורן נשמטת - האי כל לאו דוקא וכן כל המתחכך דבסמוך אלא כלומר רוב הדורסין רוב], אבל כאשר יתגלה כדורס פקע בדיקתו של סימנים ונאסר, והוא מוכרח ממה שחולק על המהרש"ל דהיכן דראינן דדרס אין מי שיקל בזה דוודאי חיישינן לה ולא סמכינן על הכלל דוודאי יתכן יוצא מן הכלל.

ראיתי תשובת הרב שליט"א ששלחה לתלמידו שלא לפרסום ולדאבוננו יצאה מיד בפרסום גדול. ולמה אני כותב "לדאבוננו", כי יתכן שכבודו חושב שזכותו לכתוב מה שנראה בקופיה מה שנלע"ד, לתלמידו, ואין עליו אחריות אם טעה. לא כן הדבר כאשר יוצא חיצו לפרסום, בהגדרת מפיציו כאדם המבין, כדי לגרום לבית ישראל לסמוך עליו.

אני מאמין שכולנו יש לנו השגה, ואנו יודעים על מה אנו דנים.

לפנינו דיון על טהרת וקדושת ישראל, נראה שאין לנו ענין כל כך חמור כמו הנושא שאנו באים לדון בה.

הרי אנו דנים להקים מפעל עולמי לעופות שיאכלו יום לכל כלל ישראל.

אין אנו דנים על איזה אדם המביא עוף מן השוק ואתה צריך לומר לו כשר או טמא, - דנים אנו על כל בית ישראל להאכילם מנהג קבוע יום יום מעתה ועד עולם.

אם ח"ו נטעה, ונטעה לאחרים נהיה אנחנו ממאכלי לכלל ישראל כולה, נבילות וטריפות לדורות עולם, - **אפילו ירבעם בן נבט לא זכה להיות חוטא ומחטיא את ישראל במידה רחבה כזו.**

אשר על כן לפני שנשב לדבר בדבר הזה ולהוציא הגה מפינו - יש לנו לצום לפחות שלשה ימים רצופות ואח"כ ליישב בכובד ראש ולראות גיהינום פתוחה לפנינו ורק אח"כ להגות דעה בזה.

ואל תהיה רע בעיניך ומרגיש עצמך מן הנרדפים, כי לפעמים המרגיש עצמו לנרדף הוא דוקא הרודף [כמו שכתב החזו"א זצ"ל (כידוע), שהרי הסערה אינו על מה שיש כאלו שיש להם סמכות להתיר עוף לעצמם, שאז מה לנו להתערב במעשה חכם שהתיר לו או לשואליו. אבל כאן אדרבה בהיות שבאים להכניס העוף להכלל, ושיחליטו הועדי הכשרות לפרסם שזו העוף היחיד שאין בו חשש וכל כעין זה, הרי הוא רודף להכלל כולו, ובהיותם נרדפים זועקים - אל תכפה על הכלל סברתכם הכרסיות. וזכויותינו להודיע בשער בת רבים שאין הדבר מקובל עלינו בשום פנים ואופן להכניס עוף משונה שאין לו מסורת.

ואמנם מי שמצטרף ליישב פסיקיו של גדולי הדור הזה דוד הקודם - מנהגם של ישראל לפחות כחמישים שנה, יתכן שאין לו לצום, ואדרבה יפה שעה אחת קודם בבחינת מה שאמרו חז"ל (תענית יא:): אמר ריש לקיש אין תלמיד חכם רשאי ליישב בתענית מפני שממעט במלאכת שמים, כי זה מחובותינו לברר מקחם של חכמינו העומדים על מדין, והנהגותיהם של ישראל, אשרי מי שקודם כל יתרץ מעשיהם, **ואין אנו דנים על העתיד אם ימצא טוב ממנו**, אבל ודאי מצוה מקודם ליישב מעשיהם מי שבידו באיזה דרך שהוא, כמובן בדרך ישרה ונאמנת.

אבל העומד לפקפק ולערער על הנעשה להוציא לעז על ישראל ודאי יזהר לנפשו. **אין כוונתי ח"ו - שאין להעיר ולהשתדל לתקן מהיום והלאה, באופן בטוח וודאית.** אמנם לפני שמוציאים לעז ברעש גדול ובביטחון עז, ודאי שראוי ליישב כמה ימים רצופים בתענית, בפרט על סמך הבליהם של סיפורי העכו"ם.

כ"ש וכ"ש להמציא עוף חדש אשר לא יש לו כל קבלה ומסורת, אשר אם ח"ו טעה נמצאנו מאכילים נבלות וטריפות לישראל, על פינו ורוחב צווארינו. **דבר אשר אין לה מחילה לעולמים**, ואפילו נישב אח"כ אלף תעניות לא ננקה מדינה של גיהינום. אני עומד משתומם לא אוכל להבין מי הוא זה אשר מוכן להכניס ראשו לסכנה כזו, ועוד בשאט נפש בעקימת אצבעו **בסברות כרסיות**, **"בכך נראה לי"**, בלי הוכחה ברורה וודאית.

א) האם הוא זן חדש - או הוא זן שאכלו אבותינו:

אין ספק לשום אחד מהצדדים ולא לשום אדם בעולם שזן הבראקל הוא זן לעצמו. יקרא תרגול או לא, ידמה לתרגול או לא, יש לו סימני טהרה או לא. - אין נידון כלל שהוא זן לעצמו, **גם כל הביולוגים יעידו שהוא זן נפרד ידוע אשר נגדר בשם לעצמו הנקרא בראק"ל לכל מי שהתעסק עמו מימות קדם, ולא קיבל שמו רק בגלל צבעו המשונה**, אלא הוא מין לעצמו זן ישן ידוע. יש זן דומה לו מאד ממש הנקרא קמפיי"ן, ויש לו כל אותן צבעים שיש לו להבראק"ל, ואעפ"כ ידוע מימות קדם שיש עוד זן ניכר להדיא לעצמו ששמו בראק"ל.

גם זה אין ספק שתרגול זו **לא ראינו אותו, לא אנחנו ולא אבותינו. ולא אכלנו אותה, לא אנחנו ולא אבותינו** של שום אחד מאתנו. אם יאמר אדם אכלתי כוונתו בדומה לו, אבל זן זה בעצמו ודאי לא אכל יהודי. ואם יאמר יהודי שאכל זן זה **אני ואתה יודע** שהוא שקרן בדרגה ראשונה, או בעל דמיון רחב.

אין הברור צריך ראייה אלא שאעפ"כ אוכיח שגם כבודו מודה בזה שאתה כותב עמ' 7 סעיף י', - מה שיהודי בלגיה לא אכלו הבראקל הוא מחמת נדירותו ויוקרו וגם כי הוא מיועד לגידול ביצים ולא בשר, ובסעיף יא', - לא נמנעו אלא לא היה מצוי. עכ"ד. **הרי שגם אתה יודע ומודה שהבראקל הוא זן מיוחד שלא נאכל עכ"פ** מטעם כל סיבה שיהיה.

ואחזור ואומר שלטהר זן חדש שלא ידוע לנו עד עתה צריך לדעת שאנו עומדים על זווית הר העזאזל, בתנועה קטנה שנטעה, נמצא את עצמינו נופלים למטה ומתרסקים לעולמים, עד שאין לנו חלק לעולם הבא, חוטא ומחטיא את הרבים הכי גדול שיתכן בעולם.

ועתה בעמדנו על ההר - וגיהנום פתוח לפנינו נחזור ונדון.

ב) **באות יב' עניית** על שאלה ששאל שאין לבראקל מסורה ואפילו לו היתה לה מסורת כיון שנעלם, נפסק המסורת, **ועניית על השאלה** כיון שהוא מין תרגול ידוע, כו' הוא המשך של **אותו** תרגול שהיתה להם מסורת. עכ"ד. כאילו לומר שבזה שאתה עונה יקבל הבראקל מסורת, והרי אנחנו שנינו יודעים היטב **שלא היה לו להבראקל מסורת** וכמו **שהודתה כמובא לעיל, שמעולם לא אכלו אותו** מכמה סיבות, ומה יעזור תשובתך על נידון של אילו היה לו מסורה, **הרי לא היה לו**.

ובהרגשתך שאין בתשובתך תועלת, הוספת לכתוב **ועוד י"ל** לפי מה שאכתוב להלן שהשנויים שבו אינם מספיקים להצריך מסורת משלו. ומועילה לו המסורת הכללית של כלל התרגולים.

הנה לפני שאדון אתך על מה שכתבת להלן, פונה אני אלא כבודו לשאלו, כבודו כותב **ועוד י"ל**, כפי אשר למדתי בישיבה הרי המילים י"ל פירושו יתכן לומר וכמו כן יתכן שאינו כך, הרי הנך מסתפק ואולי נוטה יותר לומר, ובמחילת מכבודו אשאל שוב **האם הנך יודע על מה אתה דן**, אם טעית ח"ו הנך מפסיד את עולמך להיות נידון בגהינם לדורות עולם, **ובמחיי כף אתה בא להאכיל כלל ישראל - ב"י"ל'!!**

כתבת מועילה לו המסורת הכללית של כלל התרגולים, עכ"ד. ואני אשאל לכבודו היכן ראה בשום מקום בחז"ל ובפוסקים שכללות התרגולים יש מסורת. **הרי כל תקנת רבותינו הראשונים שמצריכים מסורת הוא בתרגול היתה**, ומשום תרגולתא דאגמא שטעו בה, ועמד רש"י ותיקן צורך למסורת.

והנה אווזים שיש להם באמת מסורת כללית, כאשר כשרותן מוגדרת שכל שחרטומו רחב וכף רגלו רחבה כאווז בידוע שאינו דורס, ואעפ"כ לא סמך הרמ"א על סימניו והצריך מסורת גם בזה. ואולי להיות כבודו מעדות המזרח אינו שם ליבו לדבריו ז"ל כמו שכתבתם, אמנם **בתרגול גם המחבר הסכים לתקנת רש"י שאין לאכול אפילו באקראי על פי סימנים**, ואתה בא להאכיל ישראל לעולמים בסימנים.

גם מה שכתבתם באות יג' שבדרך כלל השוחטים הספרדים לא קבלו את חומרת המחבר כו' וכן משמע קצת בלשונו {של המחבר} שכתב בלישנא קלילא אין לאכלו לפי שאנו חוששים וכו' אא"כ יש להם מסורת, כו' ולכן הקילו לא להתייחס לשינויים בעופות הבאים לפנינו. עכ"ל. - הנה לא אסכים לדבריו להקל הספרדיים נגד מרן המחבר שכתב אין לאכלו, והפר"ח לא קאמר אלא שאינו חושש באווזים למסורת אע"פ שהרמ"א החמיר גם בזה. אבל בתרגולת שיש בהם טמאים לא התיר המחבר לאכלו שלא במסורה.

וגם לו יהיה שהספרדים מקילים בזה היינו באקראי שבא לפנייהם שוחטים אותו, אבל להעמיד עופות לכל בית ישראל יום יום ע"פ התירים של השוחטים הספרדיים נגד המחבר והרמ"א, ח"ו לא תהא כזאת בישראל.

באות י"ד כתב כל שוחט יר"ש ששם לבו כו' שם אל לבו גם שלא יאכיל מאכלות אסורות ודאי ישים אל ליבו לשים לב לכל הסימנים וכו' ודאי נחשב למילתא דרמיה עליה שיכול להעיד גם לאחר כמה שנים.

מה לנו בוויכוח זה הרי כבר הסכמנו למעלה שאין ספק שתרגול הבראקל **לא ראינו ולא אכלנו אותה, לא אנחנו, ולא אבותינו** של שום אחד מאתנו, לא אשכנזים ולא ספרדים. אם יאמר אדם אכלתי כוונתו בדומה לו, אבל זן זה בעצמו ודאי לא אכל יהודי. ואם יאמר יהודי שאכל זן זה **אני ואתה יודע** שהוא שקרן בדרגה ראשונה, או בעל דמיון רחב. ואם יהודי מבוכריה ראה שאכלו העוף הזה אם רצונינו להמליץ עליו יתכן שזה היה הקאמפיין שהתפשט קצת לתוך אירופה והוא דומה לו מאד, וא"א לאדם שאין שני העופות לפניו

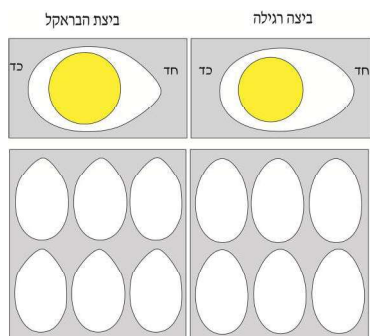
להעיד שהיה בראק"ל ולא קאמפיין. אבל הבראק"ל מעולם לא התפשט אפילו לרוב בלגיה, כולו היה רק באזור הכפר בראק"ל.

וכמו כן כל שוחט שאמר שלפני שנים שחט זה המין הבראקל שקרן או בעל דמיון רחב הוא, ולא שמענו מכל אותם השוחטים שהעידו ששחטו זה הזן, שהם זוכרים שהוא מין שקשה מאד לשוחטו, וצריך להתאמן לכך, והרי אנו עדים שכן הוא - ומי שהיה אצל השחיטה הגדולה של כשמונת אלפים בראקל לפני חודש, יודע עד כמה השוחטים לא הצליחו לשחטו, עד שנתנבלו כחציים מהעופות, כי עורו קשה וקנה שלו אליפסה, וגם אינו מניח עצמו לשוחטו, ואיך יגיד מי שזוכר ששחט כזה, בלי להדגים שהוא קשה לשחיטה. ושוב אומר אני **יודע ואתה יודע** שכאשר אומר ששחט כזה כוונתו וודאי בדומה לו ולא הבראקל בעצמו וזה ברור.

וכבר כתבתם באות י"ג שהרה"ר דתוניסיה שלח לך תמונות והם דומים מאד לצבעי הבראקל, **אבל אינם הבראק"ל**, וכן דרכם של אנשים ורבנים לדמות מילתא למילתא מצד צבעיו וכדומה אע"ג שאין ספק שהבראקל האמיתי שאנו דנין עליו לא שחט אותו יהודי מעולם.

באות טו בענין חולק רגליו כותב כיון שאני הקטן עשיתי ניסויים לפי פיהמ"ש כו' אך לא עלתה בידי רק תרגול אחד הסכים לעמוד על המוט ואכן הוא אחז יפה כו'.

ואני עומד ומשתומם שפתחת בלשון **שבדקת** ואינם חולקים רגליהם, ולבסוף לא הצלחת לבדוק אלא אחד, ומכיון שהתשובה שכתבת הוא כדי להציג דעתכם שהבראקל אין בו כל חשש, כי הרי לזה הוא נכתב ליישב כל החששות, ושאלו אותך לענין הדבר החמור מאד כי אם הוא חולק רגליו אין ספק שע"פ דין אסור לאכלו ובכן החיוב עליך לבדקו כדי להודיע שמצדך אין חשש, ואני מאמין שאין כוונת כבודו להתיר ע"פ עוף אחד, להתיר עופות לכל בית ישראל. וא"כ כיון שלא הצלחת לבדוק איך עמדת על דעתך להתיר בלי לבדוק הדבר כראוי, ואיני רואה שנוכל לומר שבדקו בפחות מעשר עופות מינימום וכולם הם בלי חלוקת רגליים בלי פקפוק.

באות טז כתבת שראית ביצים רבות וכולן כד חד בצורה ברורה, אלא שיש הבדל ביניהם לבין הביצים הרגילים שהרגילים הם מה שקורין "עוול" [ראה ציור] ושל בראקל הם כד חד ועוד יותר חד מהרגילים אלא שהחד מתחיל אחרי אמצע הביצה [ראה ציור]. עכת"ד.

הנה עצם הדבר שהביצה היא משונה מהרגיל ג"כ מוכיח עכ"פ שאינו מתרגולים שלנו הידוע, ואין ספק אצלי שהעקרת הבית שתראה תבנית ביצים כאלו ישאירם בחנות. ואם כבר קנתה אין ספק שהיתה שואלת לרב האם הוא כשר שהרי היא תרגיש מיד שדבר מוזר הגיע לידיה.

ובאות י' כתב שהיו הרבה ביצים של בראקל בשוק סמוך לעיר בריסל שבה לא פסק ישוב יהודי כו' וכל היהודים שעברו היו קונים ביצים בשוק. לא אדע מאיפה לקחת עובדה זו שהיה השוק מופץ מביצי הבראקל ולא הבאת שום ציטוט מקורי לזה, אמנם לו יהא שהיה כן, כבר כתבתי שברור שאם הלך יהודי לשוק וראה ביצים כאלו ודאי שירגיש מיד שהם משונים, ולא היה קונה אותם אלא פונה להמוכרים הביצים שמכרים מילדותו, אין ישראל נחשדים לקנות למאכלו דברים מחודשים שלא ראה בבית אביו ואמו.

בסעיף יז, כתב שאין ריעותא בצבע שחור ובכלל בשינוי צבע אין חיסרון ושינוי כלל. ושיעיין בדרכי תשובה.

הנה הבראקל אין ספק שאינו תרגול רגיל מכמה טעמים, ואפרטם.

הא' שמבנה התרגול הוא להיות צווארו עומד זקוף כלפי מעלה וכן מאחוריו זנבו נזקף עולה כלפי מעלה. והבראקל הוא עוף המתארך לרוחב ואינו מגביה צווארו אלא ראשו בלבד, וגם זנבו יורד למטה מאחוריו.

ב' הוא משונה בצבעיו ומה שכתבת שאין בכך כלום אינו כן, כי ודאי תרגולים יהיו בצבע שחור, אדום כהה לבן וחום, כל אלו רגיל להיות בתרגול אבל צבעים משונים ודאי הוה שינוי, דהרי ראינו שהסנונית השחורה הדר בביתם וכן הלבנה כשרה, אבל הסנונית שכרסה ירוקה טמאה, כמבואר חולין סג, והרי מבואר שלפעמים ישתנה דינו משום צבעיו גרידה. ומסתבר שכריסה ירוקה הוה שצבע משונה, וכן בראקל צבעו משונה ובכן אינו בפשטות לומר שזה הוא אותו עוף בשינוי צבע. [ואף שראיתי שהרמב"ן והרבה ראשונים אחריה כתבו שגם השחור טמא, מ"מ הלבן לכו"ע טהור, והירוקה נקרא לבנה כדאיתא להדיא בגמ' שם ואעפ"כ מחמת שכריסה ירוקה טמאה].

ג' גם מה שביציו הם משונים מראה היותו עוף משונה מהתרנגול.

ד' גם יש טוענים שהם מרבים לחלק רגליהם, ויש ת"ח באלעד מי שחקר ענין של חולק רגליו כמה שנים, וגידל הרבה סוגים בחצר ביתו וטוען שחולק אל רגליו הוא דוקא כאשר שם שני האמצעים [הפימיניים מהג'] למעלה, וחולק החיצוני עם האצבע היתירה [שהוא הפנימי ביותר] למטה, מזה אחד ומזה אחד נמצא שנים האמצעים למעלה וחיצונים למטה, והוא אחיזה חזקה, והוא טוען שכן עושים כל הטורפים וכן הבראקל משא"כ כל הכשרים, אף שלפעמים חולקים רגליהם הם ב' פנימים בצד זה וב' חיצונים בצד זה.

ה' גם ריבוי נוצותיו מראה היותו תרנגול בר, וכן מה שהוא מעופף כי נוצות כנפיו גדולים ומלאים מראה על כך.

השיחור ברגליו ומקורו כתבת כדבר פשוט שאין מה בכך שהרי הוא דבר מצוי מאד גם בתרנגול הבלאדי, ובתוך כדי דיבור באות יג כותב שהתרנגול הבלאדי אין להביא ראיה ממנו כלל שהוא מעורב מכל מיני עופות כמנהג הערבים, ונמצא שאין לך להביא ממנו ראיה.

סוף דבר

א. אין ספק שהבראקל הוא מין בפני עצמו, עד שהוגדר לזן אחר מהקמפיין הדומה לו ביותר והנפוץ יותר בבלגיה. העוף הזה מוגדר כנמצא באזור כפר מסוים בבלגיה בלבד, וכמעט נעלם כמלפני 70 שנה ונשאר מהם כמה בודדים בלבד, אין ספק שאין ולא היה עוף הזה באזורי הספרדים למיניהם, וכל מי שאמר ששחטו זו התרנגול אחרי בדיקה מצינו שהוא אולי דומה במקצת ועכ"פ אינו הבראקל. ולכו"ע אין מסורת על זן זה.

ב. הן הזה משונה מהתרנגול הרגיל א' בצבעיו המשונים לגמרי שיש בהם לחייבים דיון, כמו שאמרו חז"ל שסנונית לבנה טהור - וזה **שכריסה ירוקה** טמאה. ומזה יש לנו ללמוד ששינוי צבע **באופן המשונה שאינה מקובלת כלל** כגון ירוק, ועל כריסה בלבד יכול לקבוע סיבה לטמאותו.

ג. כיון שמבנה העוף ואורך נוצותיו וכוחו לעוף מחשידים אותו לתרנגול הבר, וכן הוא מוגדר אצלם כילאנדיס הינערי, [תרנגול השדה], והוא נכלא יותר טוב עם סוגי תרנגולי השדה שהם כמותו, שהוא עכ"פ הגדרה חדשה ובפרט שמבואר בחז"ל שתרנגול הבר טמא.

ד. ביציו משונים מכל הביצים הידועים והוא סימן עכ"פ לעוף משונה.

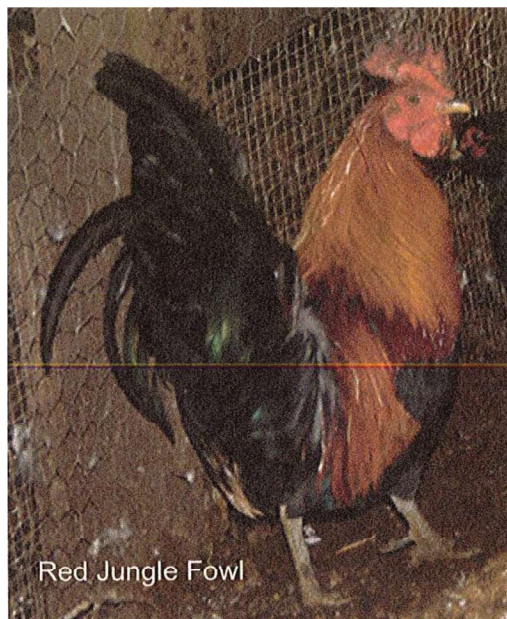
אשר על כן כיון שאין אנו דנים להתיר העוף ליחידים - אשר אם כבודו מרגיש עצמו סמכות להתירה ליחיד, ושואלו מקבל סמכותו מי אנכי להתערב בדבר. אמנם מכיון שמדובר לקבוע עוף זו ע"י ועדי כשרות להאכילו לכלל ישראל כעוף היחיד הכשר ושמהיום והלאה יאכלוהו, מצאתי לנכון לעורר שאין החלטה כזאת נעשית אלא בכח הוודאות בלי סברות הבאים מצד המסתברא, אשר ידוע גם לו שיתכן שאינו כן, ושלאחרים מסתברא ממש להיפך, ונמצאנו בטעותינו מאכילים טמאים לכלל ישראל לעולמים ח"ו.

אין כוונתי בכל הנ"ל ח"ו לפקפק על סמכותו של הרב שליט"א אשר ידוע כמה עמל בסוגיות טהרת העופות ומפורסם ידיעותיו הרבים גם בהלכה וגם בהבנתו למעשה אלא שהבעתי את המעיק על לבי, ועל לבות חלק ניכר מהציבור הרחב. ואצא מלפניו בבקשת הבנה בהנאמר מתוך בירור הנושא.

הבראק"ל עם נוצותיו הכסופים, הטווס עיקר גופו מכוסה בנוצות הכסופים

תרנגול היער האדום
כפי שצולמה ע"י ר' חיים לוקה

תרנגול היער הנקרא "**בנקובה**"
הדומה מאד לעוף הבלאדי הערבי

חמירא סכנתא מאיסורא

בקשת הציבור מהמשקיעים החשובים

פונים אנו 'הציבור הרחב' בזה להמשקיעים החשובים המוכרים לנו היטב בליבם הפתוחה וידם הרחבה להיות לאחיעזר ואחיסמך בכל עת ועונה, אוהבים את הבריות ומחפשים לשום שלום ושלוה ביניהם, אשרי הדור אשר אלו בתוכם.

ידוע לנו כי אין כוונתכם להרוויח הון אלא כוונתכם לתיקון עולם, להעמיד הלכה על תילה - שיוכלו בני ישראל לאכול את הראוי לנו בלי פקפוק. - בקשתינו אליכם שתעזרו הלאה במשימה זו להמציא עוף כשר וטהור בלי פקפוק. ואמנם בקשתינו כפולה **לכם ולוועדי הכשרות והשחיטה הרבים** שתזהרו שלא תגרמו לישראל לעבור על לא תתגודדו, ולגרום לקרעים קרעים בישראל ח"ו, להביא מצב שרוב זה עם ועד כשרות שלו ישווק עוף הטהור לדעתו והרב השני מפקפק בה, והרב השני עם ועד כשרות שלו יביא עוף שלדעתו טהור והראשון מפקפק בה, וכל ועד הכשרות יביא את שלו כו'.

ומי שרואה את הנולד רואה שבזה הדרך יגיע מצב הגרוע מהתוכחה שאב לא יאכל בשר בניכם ובנותיכם ח"ו, וחמירא סכנתא מאיסורא.

דבר זה איננה דבר פרטי אלא דבר הקשור לכל יהדות החרדית כאחת.

לדאבונינו הרב אין בידינו היום רשכבה"ג גדול הדור המקובל על כל הציבור הרחב, כאשר היה עד לפני זמן קצר עכ"פ רבנים קרובים למושג זה. היום עיקבתא דמשיחא דור יתום ממש אין לנו אפילו בעל סמכות אחד הקרוב לדרגה הזו כלל. ובכן אין הציבור הרחב מסכים שבדבר חמור זה של אכילת טריפות ח"ו שיהיה ההחלטה תלוי באיזה רב, יהיה מי שיהיה, מכח שהוא ממונה מצד הוועד הכשרות מסוים, יהיה מי שיהיה.

בקשתינו שטוחה לפניכם שתושיבו כל גדולי הרבנים של כל הציבור החרדי הרחב וכל ועדי הכשרות הידועים, ולהביאם להסכמה מלאה מתוך דרישה וחקירה מושלמת ובלי התירים, ומוסכם על כולם בכתב, ואז להקים מפעל שיקבל תעודת הכשר מכולם כאחד, או יותר נכון כל אחד ואחד עם הוראותיו כחלק בתוכו.

אם תצליחו במשימה קשה זו אין שיעור לגודל שכרכם בעולם הזה ולעולם הבא.

ואם ח"ו אין אפשרות בכך, על אף המצב הבלתי ראוי בעניין, טובה הפרישה מהדרישה